

Istine i mitovi o terorističkom napadu na "Blizance" u New Yorku

Dolenec, Marin

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Department of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:764039>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-29**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

HRVATSKI STUDIJI

MARIN DOLENEC

**ISTINE I MITOVI O TERORISTIČKOM
NAPADU NA „BLIZANCE“ U NEW YORKU**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2018.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

HRVATSKI STUDIJI

ODSJEK ZA POVIJEST

MARIN DOLENEC

**ISTINE I MITOVI O TERORISTIČKOM
NAPADU NA „BLIZANCE“ U NEW YORKU**

DIPLOMSKI RAD

Mentor: prof. dr. sc. Miroslav Bertoša

Zagreb, 2018.

SADRŽAJ

<u>1. UVOD</u>	<u>5</u>
<u>2. POVIJEST WORLD TRADE CENTER-A</u>	<u>6</u>
<u>2.1 Izgradnja World Trade Center-a</u>	<u>6</u>
<u>2.2 Bombaški napad na World Trade Center 1993. godine</u>	<u>7</u>
<u>2.3 World Trade Center u trećem tisućljeću</u>	<u>9</u>
<u>3. TERORISTIČKI NAPAD 9. 11. 2001</u>	<u>10</u>
<u>3.1 Ukrcavanje u zrakoplove</u>	<u>10</u>
<u>3.1.1 Bostons Logan International Airport</u>	<u>10</u>
<u>3.1.1.1 American Airlines Flight 11</u>	<u>10</u>
<u>3.1.1.2 United Airlines Flight 175</u>	<u>11</u>
<u>3.1.2 American Airlines Flight 77</u>	<u>12</u>
<u>3.1.3 United Airlines Flight 93</u>	<u>14</u>
<u>3.2 Otmice zrakoplova</u>	<u>16</u>
<u>3.2.1 Otmica leta American Airlines Flight 11</u>	<u>16</u>
<u>3.2.2 Otmica leta United Airlines Flight 175</u>	<u>19</u>
<u>3.2.3 Otmica leta American Airlines Flight 77</u>	<u>20</u>
<u>3.2.4 Borba za United Airlines Flight 93</u>	<u>22</u>
<u>4. DOGAĐAJI NA KOPNU 9. 11. 2001</u>	<u>25</u>
<u>4.1 Zalijetanje prvog zrakoplova u WTC</u>	<u>25</u>
<u>4.2 Zalijetanje drugog zrakoplova u WTC</u>	<u>27</u>
<u>4.3 Zalijetanje zrakoplova u Pentagon</u>	<u>28</u>
<u>4.4 Tko je odgovoran za 9/11</u>	<u>28</u>
<u>5. POVIJEST AL-QAEDA</u>	<u>30</u>
<u>5.1 Sovjetska okupacija Afganistana</u>	<u>30</u>
<u>5.2 Osama bin Laden i Al-qaeda</u>	<u>32</u>
<u>6. VANJSKA POLITIKA SAD-a NAKON 11. 9. 2001. GODINE</u>	<u>35</u>

<u>7. MITOVI O TERORISTIČKIM NAPADIMA 11. 9. 2001.</u>	
<u>GODINE</u>	<u>37</u>
<u>7.1 Američki predsjednik</u>	<u>38</u>
<u>7.2 Hani Hanjour i American 77</u>	<u>39</u>
<u>7.3 Eskplozije u WTC-u</u>	<u>41</u>
<u>7.4 Topljenje čelika</u>	<u>43</u>
<u>8. ZAKLJUČAK</u>	<u>45</u>
<u>POPIS LITERATURE</u>	<u>46</u>
<u>SAŽETAK</u>	<u>47</u>

1.UVOD

Događaji koji su se odvijali 11. 9. 2001. godine na prostoru Sjedinjenih Američkih Država smatraju se jednim od najstrašnijih terorističkih napada u 21. stoljeću, a globalizirani svijet ih pamti pod nazivom „9/11“¹ ili „dan koji je promijenio svijet“. Radi se o otmici četiriju zrakoplova koji su se zaletjeli u unaprijed određene strateške ciljeve.

Rad pokušava potanko objasniti sve događaje toga dana, od samog ukrcavanja u zrakoplove do njihovog konačnog zalijetanja u svoje ciljeve, te povijest i važnost koju su ti ciljevi predstavljali za građane SAD-a i za građane čitavog svijeta. U nastavku objašnjava događaje na kopnu, te opisuje ulogu službi SAD-a toga dana i pokušava ukazati na greške istih. Nadalje, bazira se na povijest organizacije koju vlada SAD-a smatra odgovornom za događaje toga dana, iako čvrsti dokazi nikad nisu prezentirani javnosti, te kako se navodna krivnja određene organizacije reflektirala na vanjsku politiku SAD-a. U konačnici se rad osvrće na popularne „teorije zavjere“ kojih ima nebrojeno kada je u pitanju ovaj događaj, ali u pojedinim slučajevima ih pokušava maknuti s ruba marginalizacije te im dati pravovaljanost ukoliko se to smatra ispravnim.

Valja napomenuti kako je literatura o 9/11-u veoma oskudna, odnosno svodi se na jedan dokument koji je izdao SAD. Istraživanja o ovom događaju su uvelike potrebna jer je sam događaj prožet s mnogo nejasnoća, a dokument koji je izdao SAD sadrži mnoge nelogičnosti i kontradikcije.

¹ Engleski naziv za događaje 11. 9. 2001. godine.

2. POVIJEST WORLD TRADE CENTER-A

2.1 Izgradnja World Trade Center-a

U utorak, 11. rujna 2001. godine građani New Yorka su se probudili na pretežito vedar dan i uputili se ka svojim radnim mjestima. Neki su se uputili prema „blizancima“ (eng. Twin Towers), dva nebodera koji su smatrani simbolom ekonomske moći Sjedinjenih Američkih Država (kasnije u tekstu SAD), a koji su ujedno i dvije najviše građevine od ukupno sedam građevina unutar kompleksa World Trade Center-a (hrvatski; Svjetski trgovački centar, kasnije u tekstu; WTC).² Građevine koje su se nalazile u WTC-u imale su numerirane nazive, tako da su blizanci nosili broj 1 i 2, broj 3 je bio Mariott World Trade Center, inače hotel na 22 kata s 825 soba, broj 4 i 5 su predstavljale dvije manje poslovne zgrade, broj 6 je ujedno bila i najmanja građevina unutar WTC-a, čiji je službeni naziv bio „U.S Customs House“ što bi odgovaralo hrvatskoj inačici carinske uprave, te je broj 7 također bila poslovna zgrada karakteristične crvenkaste boje koja je imala 47 katova.³

Svaki od dva nebodera koje nazivamo blizancima imao je 99 dizala, oba su imala 110 trgovina, širina prozora je iznosila 55.88 cm, WTC 1 je bio visine 417 metara, a WTC 2 415 metara i to ih je činilo najvišim građevinama na svijetu do 1973. godine i izgradnje The Willis Towera, tada poznatog pod nazivom Sears Tower, u Chicagu.⁴ WTC je lociran u New Yorku, točnije u donjem Manhattnu, te je sami kompleks brojao oko 50 000 zaposlenika i nekoliko desetaka tisuća posjetitelja svakodnevno.⁵ Također, 430 različitih kompanija iz različitih industrijskih sektora imalo je svoje sjedište unutar kompleksa, iako je World Trade Center prvenstveno smatran financijskim i burzovnim sjedištem.⁶

Inicijativu za izgradnjom WTC-a potaknuli su vodeći biznismeni u New Yorku kasnih 1950-ih godina, a sam projekt je financirala grupa pod nazivom The Downtown-Lower Manhattan Association koju je osnovao David Rockefeller. Nadalje, za arhitekta je bio izabran Minoru Yamasaki koji je prezentirao preko 100 dizajna za WTC, no svi su bili odbijeni, da bi u konačnici 1964. godine njegov prijedlog dizajna bio prihvaćen.⁷ Fascinantno je, poznavajući

² NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, Washington D.C., 2004., str. 1.

³ Allison Bailey BLAIS, *A place of remembrance: official book of the National September 11 Memorial*, Washington D.C., 2011., str. 38.

⁴ Isto, str. 39.

⁵ Isto, str. 21.

⁶ Isto, str. 21.

⁷ Isto, str. 23.

sudbinu WTC-a, iz današnje perspektive pročitati izjavu za javnost Yamasakija nakon početka gradnje WTC-a; „Ovaj megalomanski projekt, koji će se graditi u donjem Manhattnu, čiji je cilj privući raštrkane elemente svjetske trgovine u najvažnij grad na svijetu, ima potencijala da postane arhitektonski najimpozantnija građevina na svijetu... Postoji nesavladiva želja da ova građevina postane spomenik svjetskom miru. WTC bi trebao, zbog svoje iznimne važnosti, postati živuća reprezentacija vjere u čovječanstvo, podupirati njegovo individualno dostojanstvo, njegovu vjeru u zajedništvo i kroz to zajedništvo mogućnost da se uzdigne u visine.“⁸ Ta izjava se datira 1966. godine u mjesecu kolovozu prilikom iskapanja temelja za WTC.⁹ Međutim, spomenuta izjava kao da je potaknula kontradiktorne nagone u ljudima od onih koje je Yamasaki zagovarao, a to se nije pokazalo samo 2001. godine, nego i nekoliko godina prije.

2.2 Bombaški napad na World Trade Center 1993. godine

Dana 26. veljače 1993. godine dogodio se prvi teroristički napad na WTC.¹⁰ Bombaši, Ahmad Ajaj i Ramzi Yousef su doletjeli u SAD iz Pakistana 1. rujna 1992. godine.¹¹ Ahmed Ajaj je prilikom stapanja na tlo SAD-a odmah pritvoren jer su službenici otkrili da je doputovao s falsificiranom švedskom putovnicom, a prilikom pretraživanja njegove torbe otkriveni su anti-američki propagandni materijali i upute za izgradnju bombe.¹² Iako je i Ramzi Yousef odmah pritvoren zbog neposjedovanja američke vize on je ubrzo bio pušten na slobodu.¹³

Točnije, mjesec dana kasnije, 1. listopada 1992. godine Ramzi Yousef i suradnik Mohammad Salameh uselili su se u iznajmljeni stan u New Jerseyu.¹⁴ Nadalje, Salameh iznajmljuje garažu 1. siječnja 1993. godine koju su koristili kao postrojenje u kojem će napraviti bombašku napravu za teroristički napad na WTC.¹⁵ Tokom nekoliko narednih tjedana uspjeli

⁸ Isto, str 22.

⁹ Isto, str 23.

¹⁰ Isto, str 23.

¹¹ Laura LAMBERT, *World Trade Center bombing of 1993*, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

¹² Isto, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

¹³ Isto, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

¹⁴ Isto, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

¹⁵ Isto, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

su prikupiti 680 kilograma eksplozivnog materijala koji će poslužiti za njihov teroristički čin.¹⁶ Dana 23. veljače 1993. godine Salameh je unajmio kombi, koji je prijavio nestalim dva dana nakon unajmljivanja, znači 25. veljače, kako bi imao alibi za sam događaj.¹⁷

U ranojutarnjim satima 26. veljače 1993. godine bombaši (Yousef, Abouhalima, Salameh, i Ismoil (došao u SAD par dana prije napada)) su dovezli kombi napunjen eksplozivnim napravama u podzemnu garažu WTC-a.¹⁸ Eksplozija je zatresla WTC u točno 12:18 po lokalnom vremenu.¹⁹ Može se zaključiti da su bombaši planirali detonaciju u ovo vrijeme jer su zaposlenici bili na pauzama („lunch time“), uključujući i zaštitarske zaposlenike koji su nadzirali podzemne garaže.²⁰ U prilog im je išlo i to što je bilo hladno vrijeme, uobičajeno za to doba godine, pa su stoga mnogi zaposlenici koji su obavljali neki dio rada na otvorenom sada sjedili na toplom u kancelarijama.²¹ Izravno zbog detonacije bombe živote je izgubilo šestoro ljudi uključujući i trudnu ženu.²² Više od 1000 ljudi je bilo ozlijeđeno, uključujući 88 vatrogasaca, 35 policajaca, a oko 50 000 ljudi je evakuirano iz kompleksa WTC-a.²³

Nakon događaja privedeno je šest osumnjičenika od kojih je svaki pojedinačno bio osuđen na 240 godina zatvora, a kasnije su kazne smanjene, ali opet nedovoljno da bi živi mogli izaći iz zatvora.²⁴ Navodno su vlasti na kompjuteru navedenog bombaša pronašli dokument koji je poslan *New York Times*-u u kojemu se preuzima odgovornost za događaj te se navodi da je isti izveden u ime palestinske oslobodilačke vojske (*Palestine Liberation Army*, PLA, krilo poznate *Palestine Liberation Organization*, PLO-a) zbog podupiranja izraelske politike na Bliskom istoku.²⁵ Prvotno su američke vlasti i obavještajne organizacije sumnjale na iračkog predsjednika Saddama Husseina jer se napad dogodio na drugu obljetnicu poraza njegovih

¹⁶ Isto, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

¹⁷ Isto, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

¹⁸ Isto, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

¹⁹ BLAIS, *A place of remembrance: official book of the National September 11 Memorial*, str 32.

²⁰ Isto, str. 32.

²¹ Isto, str. 32.

²² Isto, str. 32.

²³ *1993 World Trade Center Bombing*, (<https://www.911memorial.org/1993-world-trade-center-bombing> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

LAMBERT, *World Trade Center bombing of 1993*, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

²⁴ Isto, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

²⁵ Isto, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

snaga u Kuvajtu.²⁶ Još jedna poruka bombaša je pronađena na njihovom računalu, točnije na računalu Nidala Ayyadia koja se nažalost pokazala gotovo proročkom i nažalost točnom, a glasi; „Nažalost, ovoga puta naše kalkulacije nisu bile ispravne. No, obećavamo vam da će idući puta biti itekako precizne i WTC će i dalje biti naša meta sve dok ne udovoljite našim zahtjevima.“²⁷ Iako se sljedeći napad na WTC dogodio pod vodstvom druge organizacije, ova poruka i dalje zvuči zastrašujuće, a još gore osjećaje pobuđuje kada znamo da se i obistinila.

2.3 World Trade Center u trećem tisućljeću

Početak trećeg tisućljeća WTC je proživljavao svoje najslavnije dane, ucrtao se na globalnoj mapi svijeta kao mjesto na kojem se vode najvažniji svjetski poslovi. Do 2001. godine prostorni kapacitet WTC-a je bio gotovo u potpunosti ispunjen.²⁸ Više od 400 kompanija uključujući razne državne organizacije, Bank of America, Metropolitan Life Insurance, Euro Brokers, Deutsche Bank i drugi su svoja sjedišta imali u kompleksu WTC-a, a prisutnost tih kompanija je uistinu potvrđivalo ime samog kompleksa - Svjetski trgovački centar.²⁹ 24. srpnja 2001. godine uslijedio je najskuplji dogovor u povijesti New Yorka do tada u kojem je WTC kupljen za 3.2 milijarde dolara.³⁰ Kupci su bili Silverstein Properties i Westfield America.³¹ Predsjednik Silverstein Propertiesa, Larry Silverstein, je tom prilikom izjavio da je to „ostvarenje sna“.³² No, uzimajući u obzir ono što se dogodilo samo sedam tjedana kasnije možemo zaključiti da je taj krhki san kratko trajao.

3. TERORISTIČKI NAPAD 9. 11. 2001.

Sedam tjedana nakon kupnje WTC-a od strane Silverstein Propertiesa, točnije 11. rujna 2001. godine dogodilo se nešto nezamislivo, najstravičniji događaj u modernoj povijesti SAD-a koji je zauvijek promijenio sudbinu blizanaca u New Yorku, a time i cijelog SAD-a te cijelog globaliziranog svijeta. Ukupno devetnaest terorista je otelo četiri zrakoplova i svaki od tih

²⁶ Isto, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

²⁷ BLAIS, *A place of remembrance: official book of the National September 11 Memorial*, str. 32.

²⁸ Isto, str. 34.

²⁹ Isto, str. 34.

³⁰ Isto, str. 37.

³¹ Isto, str. 37.

³² Isto, str. 37.

zrakoplova imao je za zadatak izvršiti samoubilačku misiju. Misija je bila ta da se oteti zrakoplovi zaletu u unaprijed određene ciljeve (jedan od tih ciljeva su bili blizanci u New Yorku), te da oduzmu što više života, kako onih u zrakoplovu tako i onih na strateškim ciljevima. U nastavku teksta potanko su objašnjeni postupci ukrcavanja terorista na svaki od zrakoplova, proces otimanja navedenih zrakoplova i u konačnici njihovo rušenje na strateške ciljeve.

3.1 Ukrcavanje u zrakoplove

3.1.1 Bostons Logan International Airport

3.1.1.1 American Airlines Flight 11

Mohamed Mohamed el-Amir Awad el-Sayed Atta i Abdulaziz al-Omari su 11. 9. 2001. doletjeli na aerodrom u Bostonu iz Portlanda.³³ Na let Portland-Boston ukrcali su se u točno 6:00 po lokalnom vremenu.³⁴ Mohamed Atta, prilikom ukrcavanja na let u Portlandu, je izdvojen od strane računalnog programa pod nazivom CAPP (Computer Assisted Passenger Prescreening System) stvorenog za identificiranje putnika koji bi trebali biti podvrgnuti dodatnim kontrolama.³⁵ Jedine posljedice za Mohameda Attau su bile te da mu je prtljaga zadržana na kontroli dok se on ne ukrca na avion.³⁶ Kontrolu na aerodromu za letove avionske kompanije American Airlines vršila je kompanija pod ironičnim nazivom Globe Security.³⁷

Atta i Omari su sletjeli u Boston u 6:45 po lokalnom vremenu.³⁸ Sedam minuta kasnije Atta je primio poziv od Marwana al Shehha, dugogodišnjeg kolege koji se u to vrijeme također nalazio na Logan International Airportu.³⁹ Razgovarali su tri minute.⁴⁰ Ovaj podatak je bitan jer je Shehhi također odigrao ulogu u otimanju drugog zrakoplova, a njegova uloga će biti objašnjena kasnije u tekstu.

³³ NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 1.

³⁴ Isto, str. 1.

³⁵ Isto, str. 1.

³⁶ Isto, str. 1.

³⁷ Isto, str. 2.

³⁸ Isto, str. 2.

³⁹ Isto, str. 1.

⁴⁰ Isto, str. 1.

Atta i Omari s ostatkom otmičara imena Satal al Suqami, Wail al Shehri i Waleed al Sheri ukrcali su se na let pod nazivom American Airlines Flight 11 koji je trebao letjeti iz Bostona u Los Angeles.⁴¹ Riječ je o zrakoplovu Boeing 767, registarskih oznaka N334AA.

Dok je Atta bio izdvojen za dodatne kontrole od strane CAPPS računalnog programa u Portlandu, trojica članova njegova tima (Satal al Suqami, Wail al Shehri i Waleed al Shehri) su bili izdvojeni za dodatnu kontrolu na bostonskom aerodromu.⁴² Nitko nije daljnje zadržavan i pušteni su nakon opsežnije pretrage prtljage.⁴³ Atta, Omari i Suqami zauzeli su svoja mjesta u prvoj klasi zrakoplova (sjedala 8D, 8G i 10B).⁴⁴ Braća Shehri su zauzela sjedala 2A i 2B, također u prvoj klasi.⁴⁵ Ukrcali su se na let American 11 između 7:31 i 7:40 po lokalnom vremenu.⁴⁶ Vrijeme uzlijetanja je bilo određeno za 7:45 po lokalnom vremenu.⁴⁷

3.1.1.2 United Airlines Flight 175

Kao i u slučaju American Airlines Flight 11 otmičari su se u zrakoplov ukrcali s Logan International Airport-a u Bostonu. Otmičari Marwan al Shehhi (prije spomenuta osoba koja je obavila razgovor s Mohammadom Attaom), Fayez Banihammad, Mohand al Shehri, Ahmed al Ghamdi i Hamza al Ghamdi su se ukrcali na let pod nazivom United Airlines Flight 175, koji je imao istu rutu leta kao i American Airlines Flight 11, a to je bila relacija Boston-Los Angeles.⁴⁸

Nekolicina budućih otmičara prilikom prolaska redovite kontrole su imali problema sa shvaćanjem osnovnih procedura kod ukrcavanja na let.⁴⁹ Za razliku od letova kompanije American Airlines, na letovima kompanije United Airlines proceduru kontrole prilikom ukrcavanja je vodila kompanija pod nazivom Huntleigh USA, iako su letovi polijetali s istog aerodroma.⁵⁰ Dok su članovi otmičarskog tima na letu American 11 bili izdvajani za dodatne kontrole, nitko od pripadnika otmičarskog tima United 175 nije bio izdvojen za dodatne pretrage. Na let su se ukrcali između 7:23 i 7:28, Banihammad je zauzeo sjedalo 2A, Shehri

⁴¹ Isto, str. 2.

⁴² Isto, str. 2.

⁴³ Isto, str. 2.

⁴⁴ Isto, str. 2.

⁴⁵ Isto, str. 2.

⁴⁶ Isto, str. 2.

⁴⁷ Isto, str. 2.

⁴⁸ Isto, str. 2.

⁴⁹ Isto, str. 2.

⁵⁰ Isto, str. 2.

2B, Shehhi 6C, Hamza al Ghamdi 9C i Ahmed al Ghamdi 9D. Uzlijetanje s bostonskog aerodroma je bilo zakazano za 8:00 po lokalnom vremenu.⁵¹

Prilikom ukrcavanja na oba leta putnici su bili podvrgnuti jednakim kontrolama iako su različite kompanije vodile te procedure. Kontrola se sastojala od dva elementa, ukoliko ima sumnje na nošenje nedozvoljenih sredstava i od tri elementa. Prilikom ukrcavanja putnici su bili dužni proći kroz detektor metala, a to se obavljalo stojeći.⁵² Stojeći detektor metala je bio programiran da prepozna i alarmira zvučnim signalom kontrolorske službenike na prisutnost količine metala koja odgovara 22-kalibarskom pištolju.⁵³ Svaka osoba koja bi svojim prolaskom kroz detektor metala aktivirala zvučni signal bila bi pregledana s ručnim detektorom metala.⁵⁴ Prtljaga je na pokretnoj traci prolazila kroz stroj koji se služio rendgenskim (X) zrakama i pružao je uvid u unutrašnjost torbe.⁵⁵ Ova procedura je služila kako bi se identificirala i zaplijenila oružja ili druge stvari koje su bile nedozvoljene na komercijalnim letovima.⁵⁶ Nitko od zaposlenih na kontrolama nije primjetio ni prijavio ništa sumnjivo kod otmičara zrakoplova.⁵⁷

3.1.2 American Airlines Flight 77

Iako se ovo i sljedeće poglavlje ne bavi izravno otmicama zrakoplova koji su se srušili na „blizance“ u New Yorku, smatram da se čitatelj mora upoznati s cijelokupnim događajima 11. rujna 2001. kako bi u konačnici dobio sliku o količini strahovitih zločina izvedenih taj dan koji se nisu dogodili samo u New Yorku, te razumio i pojmiio kompleksnost organiziranja i obujam napora koji je uložen u ostvarenju takvog terorističkog čina. Ovo saznanje će u konačnici biti potrebno za stvaranje vlastite slike i zaključka koje se ne mora podudarati s mojim vlastitim.

U relativno isto vrijeme kada su se otmičari na Bostons Logan International Airportu ukrcavali u zrakoplove, to su učinili i otmičari na aerodromu u Washingtonu. Inače, aerodrom je nosio naziv Dulles International Airport, koji je dobio ime po Johnu Fosteru Dullesu, a

⁵¹ Isto, str. 2.

⁵² Isto, str. 2.

⁵³ Isto, str. 2.

⁵⁴ Isto, str. 2.

⁵⁵ Isto, str. 2.

⁵⁶ Isto, str. 2.

⁵⁷ Isto, str. 2.

obavljao je funkciju Secretary of State-a za vrijeme predsjednika Dwight D. Eisenhowera.⁵⁸ Aerodrom je osobno otvorio J.F. Kennedy 1962. godine.⁵⁹

U 7:15 po lokalnom vremenu Khalid al Mihdhar i Majed Moqed prijavili su se za let pod brojem 77.⁶⁰ Odredište leta American 77 je bilo isto kao u prethodna dva slučaja, Los Angeles.⁶¹ U sljedećih 20 minuta, ostatak otmičara je učinilo isto. Bilo ih je ukupno pet, uz dva prethodno navedena ostali su bili Hani Hanjour i braća, Nawaf al Hazmi i Salem al Hazmi.⁶² Hanjour, Mihdhar i Moqed su bili izdvojeni na dodatne kontrole na koje je uputio CAPPS program.⁶³ Iako nisu bili obilježeni od strane CAPPS programa braća Hamzi su prošli najrigoroznije kontrole.⁶⁴ Razlog je bio jednostavan, nisu poznavali engleski, a jedan od braće nije imao identifikacijski dokument s vlastitom fotografijom.⁶⁵ Posljedice su bile identične kao i kod leta 11 i Mohamada Attae. Prtljaga im je zadržana na kontroli dok se oni nisu ukrcali u zrakoplov.⁶⁶ Zahvaljući nadzornim kamerama na aerodromu mogu se pratiti gotovo svi koraci otmičara. Tako su Mihdhar i Moqed u 7:18 po lokalnom vremenu postavili svoje torbe na pokretnu traku koja rendgenskim zrakama provjerava što je unutra.⁶⁷ Jedan i drugi su aktivirali stojeći detektor metala i bili su upućeni na drugi detektor metala.⁶⁸ Mihdhar nije aktivirao drugi detektor i omogućen mu je nesmetan prolaz.⁶⁹ Moqed je aktivirao i drugi detektor, te je pregledan ručnim detektorom, a nakon što ga je službenik pregledao prolaz mu je omogućen.⁷⁰

Sedamnaest minuta kasnije, u 7:35 po lokalnom vremenu Hani Hanjour je postavio dvije torbe na pokretnu traku za pregled prtljage.⁷¹ Nije aktivirao detektor metala te je bez poteškoća dobio dozvolu za ukrcaj na let.⁷² Nedugo nakon njega preostala dva otmičara, braća Nawaf i Salem Hazmi, su pristupili istoj kontroli.⁷³ Salem al Hazmi nije aktivirao detektor metala, za razliku od brata Nawafa al Hazmia koji je aktivirao oba.⁷⁴ Prošao je ručni detektor metala, a

⁵⁸ THE BEND BULLETIN, *\$110 million Dulles Airport is dedicated*, Oregon, 17.11.1962. br. 293, str. 1A.

⁵⁹ Isto, str. 1A.

⁶⁰ NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 3.

⁶¹ Isto, str. 3.

⁶² Isto, str. 3.

⁶³ Isto, str. 3.

⁶⁴ Isto, str. 3.

⁶⁵ Isto, str. 3.

⁶⁶ Isto, str. 3.

⁶⁷ Isto, str. 3.

⁶⁸ Isto, str. 3.

⁶⁹ Isto, str. 3.

⁷⁰ Isto, str. 3.

⁷¹ Isto, str. 3.

⁷² Isto, str. 3.

⁷³ Isto, str. 3.

⁷⁴ Isto, str. 3.

torba koju je planirao unijeti u avion je pregledana s detektorom za otkrivanje eksploziva.⁷⁵ Kasnijim pregledavanjem snimki od strane Federal Aviation Administration-a (FAA) utvrđeno je da je u stražnjem džepu imao neidentificirani objekt.⁷⁶ Također, naknadnim pregledavanjem snimaka utvrđeno je da kontrolori koji su ručnim detektorom metala pregledavali otmičare nisu ispravno obavili posao.⁷⁷ Morali su, u slučaju Moqeda i Nawafa al Hazmia koji su aktivirali oba detektora metala, utvrditi što je aktiviralo te detektore, a oni to nisu napravili.⁷⁸

U 7:50 po lokalnom vremenu, Majed Moqed i Khalid al Mihdhar, su se ukrcali na let 77 i zauzeli sjedala 12A i 12B.⁷⁹ Hani Hanjour je zauzeo sjedalo 1B u prvoj klasi.⁸⁰ Braća Hazmi su zauzela sjedala 5E i 5F, također u prvoj klasi.⁸¹

3.1.3 United Airlines Flight 93

Između 7:03 i 7:39, Saeed al Ghamdi, Ahmed al Nami, Ahmad al Haznawi i Ziad Jarrah su se prijavili za let pod brojem 93, na aerodromu u New Jerseyu koji nosi ime Newark Liberty International Airport.⁸² Također, kao i kod svakog aviona na koji su se otmičari ukrcali, odredište je bilo identično, Los Angeles.⁸³ Iako, službenih podataka nema, a i s vjerodostojnošću ih nikad nećemo moći potvrditi jer ne postoji ni jedan živući otmičar, razlozi za isto odredište se nameću sami. Jedni od najdužih komercijalnih letova preko teritorija SAD-a su upravo ovi koji su oteti, a to su letovi s istočne obale SAD-a na zapadnu. Također, prilikom prelaska što veće udaljenosti zrakoplov proporcionalno tome mora imati više goriva. Navedeno je u prilog išlo otmičarima jer što se više goriva nalazi u zrakoplovu njegovim potencijalnim rušenjem eksplozija, a samim time i posljedice bivaju veće i užasnije. Možemo pretpostaviti da nisu otimali avione koji su letjeli preko atlantskog ili tihog oceana, iako se u njima nalazi više goriva i prelaze veće udaljenosti, jer im je prvenstveni cilj bio nauditi državljanima SAD-a, kako u zraku tako i na kopnu. Razlog u otimanju letova koji putuju s istočne na zapadnu obalu

⁷⁵ Isto, str. 3.

⁷⁶ Isto, str. 3.

⁷⁷ Isto, str. 3.

⁷⁸ Isto, str. 3.

⁷⁹ Isto, str. 3.

⁸⁰ Isto, str. 3.

⁸¹ Isto, str.4.

⁸² Isto, str.4.

⁸³ Isto, str.4.

može biti i vremenski. Odnosno, ti vremenski najduži letovi preko teritorija SAD-a dali su im dovoljno vremena da provedu svoje zamisli u djelo.

Dvojica od otmičara su prijavili prtljagu, a dvojica nisu.⁸⁴ Haznawi je bio prepoznat od CAPPS programa, te je njegova prtljaga dodatno pregledana.⁸⁵ Ništa sumnjivo nije pronađeno⁸⁶. Inače, kontrolu je obavljala kompanija pod nazivom Argenbright Security.⁸⁷ Za razliku od aerodroma u Washingtonu, a isto kao i u slučaju bostonskog aerodroma, Newark Liberty International Airport nije toliko dobro opremljen nadzornim kamerama pa se svi koraci otmičara ne mogu točno rekonstruirati.⁸⁸

Četvorica otmičara su se ukrcali na let između 7:39 i 7:48. Zrakoplov kojim su letjeli nije imao ekonomsku klasu, pa su otmičari bili smješteni u prvu klasu zrakoplova.⁸⁹ Jarrah je zauzeo sjedalo 1B (najbliži kokpitu), Nami 3C, Ghamdi 3D i Haznawi 6B.⁹⁰

Do 8:00 po lokalnom vremenu u utorak, 11. 9. 2001. godine, devetnaest muškaraca je pobijedilo sve sigurnosne kontrole koje je kontrolni sustav američkog civilnog zrakoplovstva imao pripremljene za prevenciju otmica aviona.⁹¹ Posljedice koje su uslijedile su bile stravične.

3.2 Otmice zrakoplova

3.2.1 Otmica leta American Airlines Flight 11

Pilot John Ogonowski i kopilot Thomas McGuinness su 11. rujna 2001. upravljali Boeingom 767.⁹² U njemu je bilo devet službenika aviokompanije, dva pilota i 81 putnik, uključujući i pet otmičara.⁹³ Zrakoplov je uzletio u 7:59 po lokalnom vremenu.⁹⁴ U 8:14 je postigao visinu od 26000 feet-a (otprilike 8000 metara).⁹⁵ U 8:14 let je imao rutinsku komunikaciju sa zračnom kontrolom (air traffic control, ATC) u Bostonu.⁹⁶ Točno 16 sekundi

⁸⁴ Isto, str.4.

⁸⁵ Isto, str.4.

⁸⁶ Isto, str.4.

⁸⁷ Isto, str.4.

⁸⁸ Isto, str.4.

⁸⁹ Isto, str.4.

⁹⁰ Isto, str.4.

⁹¹ Isto, str.4.

⁹² Isto, str.4.

⁹³ Isto, str.4.

⁹⁴ Isto, str.4.

⁹⁵ Isto, str.4.

⁹⁶ Isto, str.4.

kasnije zračna kontrola im izdaje naredbu da podignu visinu na 35000 feet-a (otprilike 10700 metara).⁹⁷ Na tu komunikaciju, kao i na sve ostale pokušaje komunikacije koji su uslijedili, zračna kontrola nikad nije dobila odgovor.⁹⁸

Iz toga proizlazi pretpostavka nacionalne komisije SAD-a, koja je bila zadužena za istraživanje ovog slučaja, da je postupak otimanja aviona započeo upravo u 8:14.⁹⁹ Ono što bi trebalo napomenuti je sljedeće, u daljnjem tekstu iznose se pretpostavke nacionalne komisije vezane za sam postupak otimanja aviona, a ne dokazane činjenice jer iste ne postoje. Događaj se rekonstruira iz komunikacije dvije službenice aviokompanije s American Airlines Southeastern Reservations Office-om (kasnije u tekstu AASRO), lociranim u Sjevernoj Karolini, i s American Flight Services Office-om (kasnije u tekstu AFSSO) koji se nalazi u Bostonu, a koje su u tom trenutku bile u zrakoplovu, Betty Ong i Madeline Sweeney.¹⁰⁰

Nacionalna komisija u svom izvještaju priznaje da im je nepoznat točan način na koji su otmičari ušli u pilotsku kabinu jer FAA pravila zahtijevaju da vrata pilotske kabine budu zatvorena i zaključana tokom leta.¹⁰¹ Kako su otmičari uspjeli ući u pilotsku kabinu možemo samo pretpostaviti. Vjerojatnije je da su otmičari izravno preoteli ključ od jednog od službenika, jer su tada svi službenici aviokompanija na letu kod sebe imali ključ od kabine, ili da su na neki način uspjeli „namamiti“ pilota ili kopilota iz kabine i samim time ući u kabinu.¹⁰² Daljnje pretpostavke su da je Atta, koji je ujedno bio jedini od otmičara u zrakoplovu obučan za upravljanje zrakoplovom, ušao u pilotsku kabinu i preuzeo kontrolu nad letom.¹⁰³

U izvješću se spominje i Daniel Lewin, osoba koja je služila kao američki vojnik četiri godine u Izraelu, a sjedio je točno iza Attae i Omaria.¹⁰⁴ Pretpostavlja se da je bivši američki vojnik pokušao spriječiti dvojac u pokušaju otimanja zrakoplova, ali nije bio svjestan da još jedan otmičar sjedi točno iza njega.¹⁰⁵ Lewin je proboden u leđa, a vjerojatno je to učinio Satam al Suqami.¹⁰⁶ Također, vjeruje se da su otmičari upotrijebili vrstu spreja (vjerojatno „suzavac“) i tvrdili da imaju bombu kako bi potjerali putnike u stražnji dio zrakoplova.¹⁰⁷

⁹⁷ Isto, str.4.

⁹⁸ Isto, str.4.

⁹⁹ Isto, str.4.

¹⁰⁰ Isto, str.5.

¹⁰¹ Isto, str.5.

¹⁰² Isto, str.5.

¹⁰³ Isto, str.5.

¹⁰⁴ Isto, str.5.

¹⁰⁵ Isto, str.5.

¹⁰⁶ Isto, str.5.

¹⁰⁷ Isto, str.5.

Otpriblike pet minuta nakon što je postupak otimanja započeo, Betty Ong je ostvarila komunikaciju s AASROM-om pomoću telefona koji se nalazi u zrakoplovu.¹⁰⁸ Razgovor je trajao oko 25 minuta.¹⁰⁹ U 8:19 Ong je u razgovoru AASRO-m rekla sljedeće; “U pilotskoj kabini nitko ne odgovara, netko je proboden u prvoj klasi i mislim da su upotrijebili suzavac, ne možemo disati. Stvarno ne znam što se događa, mislim da netko otima zrakoplov.”¹¹⁰ Zatim se zaposlenica AASROM-a, nakon što je primila poziv, obraća svom nadređenom Craig Marquisu.¹¹¹ On je odmah uvidio da se radi o hitnom slučaju te se obraća zračnoj kontroli u Bostonu koja je bila nadležna za let.¹¹² Oni su sa situacijom već bili upoznati jer su se otmičari preko mikrofona u pilotskoj kabini pokušali obratiti putnicima, a mikrofoni je bio podešen da se obraća zračnoj kontroli u Bostonu.¹¹³ Otmičari očito nisu znali ispravno podesiti mikrofoni te poruku koja je bila namijenjena putnicima oni nisu nikad čuli, nego su ju čuli službenici u Bostonu koja je glasila; „Neka se nitko ne miče. Sve će biti u redu. Ako pokušate nešto poduzeti ugroziti ćete svoj vlastiti život i život onih u avionu. Samo ostanite tiho.”¹¹⁴

Dok je Betty Ong u razgovoru s Nydiom Gonzalez i AASROM-a otkrivala detalje otmice, u isto vrijeme je Madeline Sweeney u razgovoru s Michaelom Woodwardom i AFSSO-m činila isto. U 8:26 Ong je prijavila da zrakoplov leti bez kontrole, a minutu kasnije zrakoplov mijenja smjer.¹¹⁵ Zrakoplov je naglo zaokrenuo na jug te nije nastavio prema istoku, odnosno Los Angelesu.¹¹⁶ Ong i Sweeney prosljedile su službama brojeve sjedala onih osoba koje su bez ovlasti ušle u pilotsku kabinu, točnije njih trojice koje su uspjele zapaziti.¹¹⁷

U 8:38 Ong je prijavila da avion opet leti bez kontrole, a u isto vrijeme Sweeney je prijavila Woodwardu da otmičari izgledaju kao da su s „Bliskog istoka“.¹¹⁸ Ona je potvrdila istu stvar kao i komisija, koja se smatra jednom od najvećih misterija kako ovog leta tako i svih preostalih koji su oteti, da ne zna način na koji su otmičari ušli u pilotsku kabinu.¹¹⁹ Osoba koja je zaposlena kao službenik u zrakoplovu bi vjerojatno zamijetila da joj je netko od kolega

¹⁰⁸ Isto, str.5.

¹⁰⁹ Isto, str.5.

¹¹⁰ Isto, str.5.

¹¹¹ Isto, str.5.

¹¹² Isto, str.5.

¹¹³ Isto, str.6.

¹¹⁴ Isto, str.6.

¹¹⁵ Isto, str.6.

¹¹⁶ Isto, str.6.

¹¹⁷ Isto, str.6.

¹¹⁸ Isto, str.6.

¹¹⁹ Isto, str.6.

napadnut ili da su piloti izašli iz svojih kabina, obzirom da su to jedini načini po nacionalnoj komisiji na koji su otmičari mogli dobiti pristup pilotskoj kabini.

U 8:41 AASROM dobiva obavijest da je zračna kontrola let proglasila otetim.¹²⁰ Zračna kontrola pretpostavljala je da se zrakoplov uputio prema John F. Kennedy International Airportu u New Yorku, koji je ujedno bio raščišćen.¹²¹ U 8:44 Gonzalez, koja je komunicirala s Betty Ong, prijavila je prestanak telefonskog kontakta.¹²² Sweeney je i dalje bila na linij s Woodwardom te mu je rekla sljedeće; „Nešto nije u redu. Zrakoplov se prebrzo spušta... ljudi padaju po svuda.“¹²³ Woodward ju je zamolio da pogleda kroz prozor i pokuša mu objasniti gdje se točno nalaze.¹²⁴ Sweeney mu je uputila svoje posljednje riječi; „Letimo prenisko, letimo jako, jako nisko. Letimo prenisko.“ ponovila je, a par sekundi kasnije još je uspjela reći „O moj Bože, jako smo nisko.“¹²⁵ Telefonski poziv je završio.¹²⁶

U 8:46:40 American Airlines Flight 11, nakon 46 minuta provedenih u zraku, zabio se u kompleks WTC-a u New Yorku.¹²⁷ Točnije, u jedan od „blizanaca“, WTC 1. Preminulo je 92 ljudi u zrakoplovu i stotine ljudi u neboderu.¹²⁸ Svijet ovaj događaj još pamti pod nazivom „Dan kada se svijet promijenio.“

3.2.2 Otmica leta United Airlines Flight 175

United Airlines Flight 175 je poletio s Boston Logan International Airport-a u 8:14 po lokalnom vremenu.¹²⁹ Pilot Victor Saracini i kopilot Michael Horrocks su upravljali Boeingom 767 u kojem je bilo sedam službenika aviokompanije United Airlines-a i 56 putnika.¹³⁰ Do 8:33 je postigao predviđenu visinu od 31000 feet-a (9450 metara).¹³¹ Rekonstrukciju otmice ovog zrakoplova nacionalna komisija izvodi iz preslušavanja razgovora putnika. Komunicirali su preko svojih mobilnih uređaja s osobama koje se nisu nalazile u zrakoplovu (najčešće sa svojim

¹²⁰ Isto, str.6.

¹²¹ Isto, str.6.

¹²² Isto, str.6.

¹²³ Isto, str.6.

¹²⁴ Isto, str.6.

¹²⁵ Isto, str.6.

¹²⁶ Isto, str.6.

¹²⁷ Isto, str.6.

¹²⁸ BLAIS, *A place of remembrance: official book of the National September 11 Memorial*, str. 45.

¹²⁹ NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 7.

¹³⁰ Isto, str.7.

¹³¹ Isto, str.7.

obiteljima). Otmičari su imali sličnu proceduru kao i kod American Airlines Flight 11. Napali su osoblje u zrakoplovu između 8:42 i 8:46.¹³²

Koristili su noževe, suzavac i prijetnju bombom.¹³³ Proboli su neidentificirani broj osoblja nožem te ubili pilota i kopilota.¹³⁴ Prvi znaci, koji su bili vidljivi službama na kopnu, da se događa nešto neobično su se dogodili u 8:47 kada je u zrakoplovu ugašen radio za komunikaciju.¹³⁵ U 8:51 zrakoplov je naglo smanjio visinu, a minutu kasnije zračna kontrola u New Yorku bezuspješno pokušava ostvariti kontakt sa zrakoplovom.¹³⁶

U 8:52 čovjek imena Lee Hanson je primio telefonski poziv svoga sina Petera Hansona, putnika United Airlines Flight-a 175. Sin mu je rekao sljedeće; „Mislim da su preuzeli zrakoplov. Netko od osoblja je proboden, a netko naprijed je možda i ubijen. Zrakoplov radi čudne pokrete. Nazovi United Airlines i reci im da se radi o letu 175, iz Bostona za Los Angeles.“¹³⁷

Stjuard je, također u 8:52, uspostavio poziv s United office-om u San Franciscu gdje mu se javio Marc Policastro.¹³⁸ Rekao im je da je avion otet, oba pilota ubijena, a službenik proboden te da otmičari vjerojatno upravljaju avionom.¹³⁹ Poziv je trajao oko dvije minute.¹⁴⁰ U 9:00 Lee Hanson je primio drugi poziv od svoga sina, Petera; „Postaje sve gore tata, stjuardesa je probodena. Izgleda da imaju noževe i suzavac. Rekli su da imaju bombu. Postaje jako, jako loše u zrakoplovu, putnici povraćaju jer zrakoplov radi glupe pokrete. Mislim da zrakoplovom ne upravljaju piloti. Mislim da ćemo se srušiti. Mislim da se žele zabit u neku građevinu u Chicagu ili negdje u blizini. Ne brini se tata, ako se i dogodi biti će jako brzo. O moj Bože, o moj Bože.“¹⁴¹ Poziv je završio naglo.¹⁴² Lee Hanson je čuo ženski krik prije nego se poziv prekinuo.¹⁴³

¹³² Isto, str.7.

¹³³ Isto, str.7.

¹³⁴ Isto, str.7.

¹³⁵ Isto, str.7.

¹³⁶ Isto, str.7.

¹³⁷ Isto, str.7.

¹³⁸ Isto, str.7.

¹³⁹ Isto, str.8.

¹⁴⁰ Isto, str.8.

¹⁴¹ Isto, str.8.

¹⁴² Isto, str.8.

¹⁴³ Isto, str.8.

U 9:03:11, United Airlines Flight 175 se zabio u južni toranj WTC-a, u drugi od „blizanaca“, točnije WTC 2.¹⁴⁴ Svi putnici kao i osoblje su na mjestu preminuli, njih 65.¹⁴⁵ S njima je stradalo i stotine ljudi u WTC-u.¹⁴⁶

3.2.3 Otmica leta American Airlines Flight 77

American Airlines Flight 77 je uzletio s Dulles International Airport-a u Washingtonu u 8:20 po lokalnom vremenu.¹⁴⁷ Boeing-om 757 su upravljali pilot Charles F. Burlingame i kopilot David Charlebois.¹⁴⁸ Uz njih je bilo četiri službenika aviokompanije American Airlines i 58 putnika, uključujući i pet otmičara, što je činilo brojku od 64 ljudi u zrakoplovu.¹⁴⁹ U 8:46 zrakoplov je postigao predviđenu visinu leta od 35000 feet-a (10670 metara).¹⁵⁰ U 8:51 American 77 je obavio posljednju rutinsku kontrolu sa zračnom kontrolom.¹⁵¹ Otmica zrakoplova je započela između 8:51 i 8:54.¹⁵² Način otmice ovog zrakoplova se razlikovao od otmice American-a 11 i United-a 175. Za razliku od prva dva zrakoplova, čiji je način otmice bio gotovo identičan, a otmičari su koristili noževe, suzavac i prijetnju bombom, na ovom letu otmičari su koristili samo skalpele.¹⁵³

U 8:54 zrakoplov skreće s predviđene rute, Washington – Los Angeles, te kreće prema jugu.¹⁵⁴ Dvije minute kasnije radio za komunikaciju je ugašen.¹⁵⁵ Zračna kontrola u Indianapolisu je bezuspješno pokušavala ostvariti kontakt s letom, a aviokompanija American Airlines, u čijem je posjedu bio zrakoplov, također je bila bezuspješna u istom naumu.¹⁵⁶

U 9:00 izvršni potpredsjednik American Airlines-a, Gerard Arpey, saznaje da je izgubljena komunikacija s letom American 77.¹⁵⁷ U tom trenutku to je bio drugi zrakoplov iste aviokompanije s kojim se nije mogao uspostaviti kontakt. Naredio je svim letovima American

¹⁴⁴ Isto, str.8.

¹⁴⁵ Isto, str.8.

¹⁴⁶ BLAIS, *A place of remembrance: official book of the National September 11 Memorial*, str. 45.

¹⁴⁷ NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 8.

¹⁴⁸ Isto, str. 8.

¹⁴⁹ Isto, str. 8.

¹⁵⁰ Isto, str. 8.

¹⁵¹ Isto, str. 8.

¹⁵² Isto, str. 8.

¹⁵³ Isto, str. 8.

¹⁵⁴ Isto, str. 9.

¹⁵⁵ Isto, str. 9.

¹⁵⁶ Isto, str. 9.

¹⁵⁷ Isto, str. 9.

Airlines kompanije na sjevernoistočnom području SAD-a da ne uzlijeću.¹⁵⁸ Netom prije 9:10, Arpey je saznao da se sumnja da je upravo zrakoplov njegove aviokompanije udario u WTC 1.¹⁵⁹ Nakon tog saznanja Arpey zabranu uzlijetanja proširuje na teritorij cijelog SAD-a.¹⁶⁰

U 9:29 autopilot na letu American 77 je bio isključen, a zrakoplov se nalazio na visini od 7000 feet-a (2135 metara) i bio udaljen 38 milja (61 kilometar) zapadno od Pentagona.¹⁶¹ U 9:34 Ronald Reagan Washington National Airport je obavijestio United States Secret Service (USSS) o zrakoplovu koji ide u smjeru Bijele Kuće (White House – službena rezidencija predsjednika SAD-a). American 77 se u tom trenutku nalazio 5 milja (8 kilometara) jugozapadno od Pentagona (naziv za zgradu koja se nalazi pokraj Washingtona u saveznoj državi Virginiji, u kojoj je smješteno Ministarstvo obrane SAD-a).¹⁶² Tada zrakoplov radi neobičan manevar, okreće se za 270 stupnjeva i počinje strmoglavi ponor ka tlu.¹⁶³

U 9:37:46, American Airlines Flight 77 se zabio u Pentagon, putujući brzinom od otprilike 850 km/h.¹⁶⁴ Svi prisutni u zrakoplovu su poginuli, njih 65, uključujući i 125 osoba u Pentagonu.¹⁶⁵

3.2.4 Borba za United Airlines Flight 93

U 8:42, United Airlines Flight 93 poletio je s Newark Liberty International Airport-a u New Jersey-u za San Francisco.¹⁶⁶ Zrakoplovom je upravljao Jason Dahl, a kopilot je bio Leroy Homer.¹⁶⁷ Uz njih je bilo pet službenika aviokompanije, 37 putnika, uključujući i četiri otmičara, što čini ukupno 44 ljudi koji su se ukrcali u zrakoplov.¹⁶⁸ Uzlijetanje zrakoplova je kasnilo više od 25 minuta zbog uobičajenog gustog jutarnjeg prometa.¹⁶⁹

Iako je zrakoplov uzletio 28 minuta nakon otmice leta American 11, nitko od osoblja u zrakoplovu o tom incidentu nije bio obaviješten, što iz današnje perspektive možemo smatrati

¹⁵⁸ Isto, str. 9.

¹⁵⁹ Isto, str. 9.

¹⁶⁰ Isto, str. 9.

¹⁶¹ Isto, str. 9.

¹⁶² Isto, str. 9.

¹⁶³ Isto, str. 9.

¹⁶⁴ Isto, str. 9.

¹⁶⁵ BLAIS, *A place of remembrance: official book of the National September 11 Memorial*, str. 46.

¹⁶⁶ NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 10.

¹⁶⁷ Isto, str. 10.

¹⁶⁸ Isto, str. 10.

¹⁶⁹ Isto, str. 10.

kao propust zračnih službi SAD-a koji je mogao spasiti 44 nedužna života. Ono što su zračne službe SAD-a napravile je bilo nedostatno. Vrhovna zračna služba u SAD-u (FAA) u 9:07 je izdala naredbu Air Traffic Control System Command Center-u (kolokvijalno Herndon Command Center – po lokaciji gdje se nalazi) da upozori sve letove kako bi trebali povećati sigurnost koja se odnosi na ulazak u pilotsku kabinu.¹⁷⁰ Iako je bila izdana tako slaba mjera sigurnosti ne postoje dokazi da je Herndon Command Center obavijestio ijedan let o tim mjerama predostrožnosti.¹⁷¹ Kasnije su se službenici FAA i Herndon Command Center-a branili tvrdnjom da nije u njihovoj ovlasti govoriti pilotima što da rade, već da tu ulogu imaju aviokompanije.¹⁷² Ne postoje dokazi da su službenici American Airlines-a poslali ikakvu obavijest svojim letovima o potencijalnim opasnostima 11. 9. 2001. godine.¹⁷³ United Airlines do 9:19 također svojim letovima nije poslao nikakvu obavijest dok zaposlenik Ed Ballinger nije, na svoju vlastitu inicijativu, počeo upozoravati 16 letova pod svojom jurisdikcijom.¹⁷⁴

Prvih 46 minuta leta je prošlo rutinski.¹⁷⁵ Radio komunikacija je funkcionirala normalno.¹⁷⁶ U 9:24 Ballingerovo upozorenje je dospjelo do pilota.¹⁷⁷ No, nakon dvije minute, točno u 9:26 pilot uzvraća odgovor kako nije razumio poruku zbog smetnji.¹⁷⁸

Otmica zrakoplova je započela u 9:28, dok se zrakoplov nalazio 35000 feet-a (10670 metara) iznad istočnog Ohio-a, te se iznenada spustio za 700 feet-a (215 metara). Jedanaest sekundi nakon spuštanja visine zrakoplova zračna kontrola u Clevelandu je primila prvu od dvije transmisije iz zrakoplova.¹⁷⁹ Tokom prvog javljanja jasno se čuju pilot ili kopilot kako uzvikuju „Mayday“ (međunarodni radiotelegrafski signal opasnosti) uz popratne zvukove borbe.¹⁸⁰ Druga radijska transmisija, koja je uslijedila 35 sekundi nakon prve, upućuje da se borba nastavila te su pilot ili kopilot uzvikivali: „Ej, odlazite odavde, odlazite odavde odmah, odlazite odavde.“¹⁸¹

Otmičari preostala tri leta 11. 9. 2001. godine operirali su u timovima s pet članova, preuzeli su kontrolu nad pilotskom kabinom u roku od 30 minuta nakon uzlijetanja zrakoplova.

¹⁷⁰ Isto, str. 10.

¹⁷¹ Isto, str. 11.

¹⁷² Isto, str. 11.

¹⁷³ Isto, str. 11.

¹⁷⁴ Isto, str. 11.

¹⁷⁵ Isto, str. 11.

¹⁷⁶ Isto, str. 11.

¹⁷⁷ Isto, str. 11.

¹⁷⁸ Isto, str. 11.

¹⁷⁹ Isto, str. 11.

¹⁸⁰ Isto, str. 11.

¹⁸¹ Isto, str. 11.

Na letu 93 proces otmice je započeo 46 minuta nakon polijetanja zrakoplova te su u zrakoplovu bila samo četiri otmičara.¹⁸²

U 9:32 jedan od otmičara se obratio putnicima sljedećim riječima; „Dame i gospodo, obraća vam se kapetan. Molimo Vas da sjednete i ne ustajete. Imamo bombu u zrakoplovu, tako da sjednite.“¹⁸³ Iz analiziranja FDR-a (Flight data recorder, poznatiji pod nazivom Crna kutija) se utvrđuje da otmičar glasovnom naredbom isključuje autopilot te okreće zrakoplov prema istoku.¹⁸⁴ FDR daje naslutiti da se u pilotskoj kabini u tom trenutku nalazila žena, vjerojatno stjuardesa.¹⁸⁵ Borila se s neidentificiranim otmičarem te je na neki način utišana, vjerojatno je ubijena.¹⁸⁶

Putnici u zrakoplovu su u trenutku kada su zaključili da je zrakoplov otet počeli komunicirati preko svojih mobilnih uređaja sa svojim obiteljima, rođacima, prijateljima i drugima.¹⁸⁷ Otmičari, iako su bili upoznati da putnici komuniciraju s osobama na kopnu, nisu pridavali previše pažnje tome.¹⁸⁸ Vjerojatni razlog tome leži u činjenici da su bili upoznati s uspješnim zalijetanjima dva zrakoplova u kompleks WTC-a, stoga su smatrali da je i njihov uspjeh neizbježan te da im ništa ne može poremetiti naume. Međutim, putnici su dobivali informacije o napadu na WTC te su utvrdili izravnim prenošenjem informacija, licem u lice s ostatkom putnika, da je i njihova sudbina slična ili identična.¹⁸⁹ Preslušavanjem audio snimki jednog razgovora komisija je zaključila da su putnici, upoznati s prijašnjim događajima tog dana, glasali hoće li napasti otmičare kako bi preuzeli kontrolu nad zrakoplovom.¹⁹⁰ Odlučili su da hoće.¹⁹¹ U 9:57 napad putnika je započeo.¹⁹²

FDR je zabilježio zvukove napada putnika na pilotsku kabinu.¹⁹³ Otmičar koji je upravljao zrakoplovom, najvjerojatnije Jarrah, je odmah počeo zrakoplov okretati naglo u lijevo pa u desno kako bi otežao napad putnika i razbacao ih po zrakoplovu.¹⁹⁴ U 9:58:57 Jarrah je

¹⁸² Isto, str. 11.

¹⁸³ Isto, str. 12.

¹⁸⁴ Isto, str. 12.

¹⁸⁵ Isto, str. 12.

¹⁸⁶ Isto, str. 12.

¹⁸⁷ Isto, str. 12.

¹⁸⁸ Isto, str. 12.

¹⁸⁹ Isto, str. 12.

¹⁹⁰ Isto, str. 13.

¹⁹¹ Isto, str. 13.

¹⁹² Isto, str. 13.

¹⁹³ Isto, str. 13.

¹⁹⁴ Isto, str. 13.

rekao drugom otmičaru da blokira vrata.¹⁹⁵ U 9:59:52 Jarrah mijenja taktiku tako da nos aviona prvo usmjeri prema tlu pa ga naglo podigne kako bi spriječio napad.¹⁹⁶ Otmičari, upoznati s činjenicom da je pitanje vremena kada će putnici uspjeti probiti u pilotsku kabinu, stabiliziraju zrakoplov u 10:00:03 te pet sekundi kasnije Jarrah upita drugog otmičara; „Je li to to? Hoćemo li završiti ovo?“, a on mu odgovara; „Ne, ne još. Kada uđu unutra onda ćemo završiti sve.“¹⁹⁷ Zvuci borbe se i dalje čuju izvan pilotske kabine, a u 10:00:26 se čuje jedan od putnika kako uzvikuje; „Svi u pilotsku kabinu. Ako ne uđemo, svi ćemo poginuti.“¹⁹⁸ U 10:00:01 se ponovno čuje Jarrah kako pita drugog otmičara; „Je li to kraj? Da ga srušim?“, pri čemu mu drugi otmičar odgovara; „Da, nagazi gas i sruši ga.“ U tom trenutku zrakoplov naglo gubi na visini te se okreće u desno.¹⁹⁹ Nedugo prije samog udarca zrakoplova u tlo, on se okreće naopačke te se čuje otmičar kako uzvikuje; „Alah je najveći, Alah je najveći.“²⁰⁰

Zrakoplov se pri brzini od 580 milja (935 km/h) zabio u prazno polje u Shanksville-u, država Pennsylvania, na 20 minuta leta od aerodroma u Washingtonu.²⁰¹ Navodno je cilj otmičara bio zabiti zrakoplov u United Sates Capitol (dom kongresa SAD-a) ili u Bijelu Kuću, no herojstvom putnika to je sprječeno.²⁰² Svi putnici su poginuli.

4. DOGAĐAJI NA KOPNU 9. 11. 2001.

4.1 Zalijetanje prvog zrakoplova u WTC

U 8:46:40 oteți zrakoplov, American Airlines Flight 11, se zabio u WTC 1 (sjeverniji od dvaju „blizanaca“) između 93. i 99. kata.²⁰³ Dokazi sugeriraju da su sva tri dostupna stepeništa u WTC-u 1 bila onesposobljena za korištenje od 92. kata pa iznad.²⁰⁴ Stotine civila je živote izgubilo odmah, a stotine je bilo zarobljeno u WTC-u 1. Zaposlenici u kontakt centru FDNY-a (The Fire Department of New York) nisu imali točne informacije o tome gdje je zrakoplov udario te nisu mogli ljudima zatočenim u WTC-u 1 pružati presudnu informaciju,

¹⁹⁵ Isto, str. 13.

¹⁹⁶ Isto, str. 13.

¹⁹⁷ Isto, str. 14.

¹⁹⁸ Isto, str. 14.

¹⁹⁹ Isto, str. 14.

²⁰⁰ Isto, str. 14.

²⁰¹ Isto, str. 14.

²⁰² Isto, str. 14.

²⁰³ Isto, str. 285.

²⁰⁴ Isto, str. 285.

trebaju li se uspinjati gore ili spuštati dolje kako bi se spasili.²⁰⁵ Zbog nepoznavanja te činjenice službenici FDNY-a su se vodili standardnom procedurom kod požara u visokim objektima.²⁰⁶ Ta procedura je bila sljedeća, odaslati zatočenima poruku da ostanu gdje jesu dok službe zadužene za njihovu evakuaciju ne dođu do njih.²⁰⁷ Kasnije, su se službenici FDNY-a branili tvrdnjom da nisu evakuirali ljude poučeni događajima 1993. godine kada su prilikom evakuacije desetaka tisuća ljudi iz nebodera mnogi zadobili teže ozljede, pogotovo oni slabog zdravlja i invalidi.²⁰⁸ Službenici FDNY-a koji su se nalazili na licu mjesta, u predvorju WTC-a 1, jednoglasno su zaključili da se svi prisutni u neboderu moraju što prije evakuirati izvan zgrade.²⁰⁹ Ta neizmjerne važna odluka nije prosljeđena operaterima u FDNY-u i 911 kontakt centru iz razloga kojeg vjerojatno nikad nećemo saznati.²¹⁰ No, pojedinci koji su se našli na licu mjestu su započeli evakuaciju bez odobrenja od „vrha“.

Ipak, ljudi suočeni s neposrednom opasnošću za vlastiti život navode se nagonima te se pokušavaju spasiti na bilo koji način. Na onim katovima na kojima je stepenište još postojalo stvarale su se nesnosne gužve.²¹¹ Izlazi koji su se koristili u nuždi su često bili zakrčeni ruševinama ili nekim drugim materijalima pa su se ljudima ta vrata činila zaključana.²¹² Unutar deset minuta nakon udara zrakoplova oko zgrade se pojavio gust oblak crnog dima koji se podizao prema gornjim katovima, iznad zone udarca.²¹³ Pojedinci suočeni s nepodnošljivom vrućinom, zagušujućim dimom, vatrom i s nedostatkom nade da će biti spašeni počinju skakati s nebodera na tlo, u svjesnu smrt.²¹⁴

Dok još drugi zrakoplov nije udario u južniji od dvaju „blizanaca“, WTC 2, u 8:49 je u istom odaslana nevjerojatna poruka kroz razglas, od strane neimenovane osobe ili organizacije, koja govori da su svi sigurni u neboderu te da svi ostanu ili se vrate na posao ukoliko su otišli.²¹⁵ Također, na ovo kao i na mnoga presudna pitanja nacionalna komisija zadužena za istraživanje ovog događaja tvrdi da im je nepoznat razlog za objavljivanje ove poruke.²¹⁶ Minutu prije udara

²⁰⁵ Isto, str. 286.

²⁰⁶ Isto, str. 286.

²⁰⁷ Isto, str. 287.

²⁰⁸ Isto, str. 287.

²⁰⁹ Isto, str. 287.

²¹⁰ Isto, str. 287.

²¹¹ Isto, str. 287.

²¹² Isto, str. 287.

²¹³ Isto, str. 287.

²¹⁴ Isto, str. 287.

²¹⁵ Isto, str. 288.

²¹⁶ Isto, str. 288.

drugog zrakoplova u WTC 2, u istom je FDNY preko razglasa objavio poruku da se može započeti evakuacija, ali samo ako to uvjeti zahtjevaju.²¹⁷

Postoje mnoge nejasnoće i pogreške vezane uz plan evakuacije iz WTC-a, ipak možemo zaključiti da u periodu između 8:46 i 9:03 (do trenutka udara drugog zrakoplova u WTC 2) je mobilizirano najviše službenika u povijesti New Yorka.²¹⁸ Preko tisuću policajaca, vatrogasaca i drugih službi poslano je u neposrednu blizinu WTC-a kako bi pomoglo u procesu evakuacije te je odlučeno da se neće pokušati ugasiti požar, nego da je prioritet evakuacija što više ljudi iz nebodera.²¹⁹ Međutim, onda se dogodilo ono što nitko nije smatrao mogućim. Udario je drugi zrakoplov.

4.2 Zalijetanje drugog zrakoplova u WTC

U 9:03:11 drugi oteti zrakoplov United Airlines Flight 175 se zaletio u WTC 2 (južniji od dvaju „blizanaca“) između 77. i 85. kata.²²⁰ Ono što je do sada bila najveća akcija spašavanja u povijesti grada, upravo ovim udarom udvostručuje te proporcije.²²¹ Zrakoplov se prilikom udara u neboder nagnuo te za razliku od WTC-a 1 u WTC-u 2 ostaje prohodno jedno stepenište.²²² Pretpostavlja se da je bilo prohodno od vrha do dna nebodera.²²³ Kao i kod WTC-a 1 službenici 911 u kontakt centru nisu bili točno upoznati sa situacijom i ponovili su katastrofalnu grešku kao i u prvom slučaju, pa su ljudima koji su nazivali govorili da ostanu na mjestu i pričekaju službe za evakuaciju.²²⁴ Iako se danas vjeruje da je jedno stubište bilo prohodno, ljudima iznad i ispod zone udara je predloženo da ostanu gdje jesu.²²⁵ Najiskusniji službenici FDNY-a su upozoravali da je moguće djelomično urušavanje objekta iznad zone udarca u slučaju WTC-a 2 i WTC-a 1.²²⁶ No, u 9:58:59 se dogodilo nepredvidljivo, južni neboder se urušio u roku od 10 sekundi.²²⁷ Izgledalo je kao da se zgrada na mjestu udara slomila na pola, te je gornji dio počeo padati na donji dio nebodera i stvorio lančanu reakciju u kojoj se

²¹⁷ Isto, str. 289.

²¹⁸ Isto, str. 293.

²¹⁹ Isto, str. 293.

²²⁰ Isto, str. 293.

²²¹ Isto, str. 293.

²²² Isto, str. 293.

²²³ Isto, str. 293.

²²⁴ Isto, str. 295.

²²⁵ Isto, str. 295.

²²⁶ Isto, str. 291.

²²⁷ Isto, str. 305.

objekt počeo urušavati sam u sebe, skroz do dna. Živote su izgubili svi koji su se nalazili u neboderu.²²⁸

WTC 1, iako je pogođen prije WTC-a 2, urušio se 29 minuta kasnije, odnosno u 10:28:25, a svi koji su se nalazili u neboderu iznad zone udara su poginuli dok je neidentificirani broj poginuo ispod zone udara.²²⁹

The Nacional Institute of Standards and Technology procjenjuje da se 11. 9. u kompleksu WTC-a nalazilo između 16400 i 18800 ljudi.²³⁰ Uzrokovano terorističkim napadom, 9. 11. 2001. godine, SAD je u jednom danu pretrpio najveći broj žrtava na svojem teritoriju u povijesti.²³¹ Toga dana u New Yorku je bilo 2973 žrtve.²³² FDNY je izgubio 343 službenika toga dana te je time organizacija s najvećim brojem žrtava.²³³ 2152 ljudi koji su izgubili život su oni koji nisu bili u službi ni jedne organizacije zadužene za pomoć i evakuaciju građana, civila koji su pritrčali u pomoć a nisu se nalazili u kompleksu WTC-a ili onih iz zrakoplova.²³⁴ Od 2152 žrtava 2052 žrtve su bili zaposlenici unutar WTC-a, što čini 95,35%. 1942 žrtve ili 94,64% je radilo ili se nalazilo u ili iznad zone udara, dok je samo 110 žrtava ili 5,36% radilo ispod zone udara.²³⁵ Navedene brojke su pretpostavke.

4.3 Zalijetanje zrakoplova u Pentagon

U zapadni zid Pentagona se u 9:37 zaletio oteti let American Airlines Flight 77.²³⁶ 64 ljudi u zrakoplovu, te 125 osoba u Pentagonu je odmah izgubilo živote.²³⁷ Od žrtava u Pentagonu treba izdvojiti da je bilo 70 civila i 55 službenika koji su radili u Pentagonu.²³⁸ 106 ljudi je teže ozlijeđeno i prebačeno u obližnje bolnice.²³⁹ U 9:55 je naređena evakuacija Pentagona zbog mogućeg urušavanja dijelova objekta, a koje se i dogodilo u 9:57.²⁴⁰ Posljedice ovog događaja je bilo puno lakše kontrolirati nego one u New Yorku. Razlozi su jednostavni,

²²⁸ Isto, str. 305.

²²⁹ Isto, str. 311.

²³⁰ Isto, str. 316.

²³¹ Isto, str. 311.

²³² Isto, str. 311.

²³³ Isto, str. 311.

²³⁴ Isto, str. 316.

²³⁵ Isto, str. 316.

²³⁶ Isto, str. 314.

²³⁷ Isto, str. 314.

²³⁸ Isto, str. 314.

²³⁹ Isto, str. 314.

²⁴⁰ Isto, str. 315.

odnosno zona udara nije bila na velikoj visini kao u slučaju WTC-a te u neposrednoj blizini nije bilo drugih objekata.²⁴¹ Ove iznešene informacije su gotovo sve što je nacionalna komisija utvrdila ili iznjela o ovom zasebnom slučaju.

4.4 Tko je odgovoran za 9/11?

Teroristički događaji koji su se dogodili na tlu SAD-a 11. 9. 2001. u globaliziranom svijetu su poznati pod nazivom 9/11. Iako ne postoji međunarodna definicija terorizma, sama riječ dolazi od latinske riječi terror što označava strah, užas, zadavanje straha, izazivanje straha i trepeta, te primjenu nasilja sve do fizičkog uništenja protivnika.²⁴² Imajući to u vidu događaje 11. 9. svakako možemo svrstati u terorističke.

Napadi 11. 9. 2001. godine su u roku dva tjedna povezani s organizacijom pod imenom Al-qaeda, no službeni dokument vlade SAD-a je trebalo čekati tri mjeseca odnosno do 13. 12. 2001. Taj dan se objavljuje videosnimka i transkript razgovora u kojoj navodni vođa iste organizacije, Osama bin Awad bin Mohammed bin Laden (Osama bin Laden), priča o tom terorističkom činu. Videozapis i snimka su objavljene na službenim stranicama Ministarstva Obrane vlade SAD-a. Valja napomenuti kako Osama bin Laden nikad nije službeno preuzeo odgovornost za taj čin, a ni Al-qaeda, ali ipak za vladu SAD-a i narod SAD-a Osama bin Laden i Al-qaeda postaju „državni neprijatelj broj jedan“. U prijašnjim terorističkim akcijama koje je poduzela Al-qaeda redovito se preuzimala odgovornost za te postupke kako bi im porasla reputacija u svijetu, kako bi pojačali strah napadnutih te izgradili imidž neuništive sile i privukli nove ljude u svoju organizaciju. Zašto se ovim događajem, koji se smatra najstrašnijim i najvećim terorističkim napadom u povijesti svijeta, nisu pohvalili ostaje misterij. Nadalje, audiosnimka koja potvrđuje bin Ladenovu odgovornost je nabavljena u raciji jedne kuće u Jalalabadu u istočnom Afganistanu. Doza sreće koju su imali vojnici obavljajući tu raciju zaista je neprocjenjiva. Kako drugačije prokomentirati pronalazak audiosnimke u zabiti Afganistana koja objašnjava najstrašnji događaj u vlastitoj povijesti?

U videosnimci koja traje nešto manje od sat vremena se nalazi osoba, navodno Osama bin Laden, te govori nazočnima „... unaprijed smo izračunali broj žrtava, a tko će biti ubijen je ovisilo na kojem se katu nalazi. Izračunali smo da će zrakoplov pogoditi tri ili četiri kata. Ja

²⁴¹ Isto, str. 315.

²⁴² Silvana MARIĆ, *Terorizam kao globalni problem*, (<https://hrcak.srce.hr/file/160860> , zadnji puta pristupljeno 27. kolovoza 2018.).

sam bio najoptimističniji od svih zbog svog iskustva u tom polju. Smatrao sam da će gorivo iz zrakoplova pospješiti vatru te rastopiti čelične strukture. Očekivali smo da će se urušiti dio nebodera u koji je zrakoplov udario i katovi iznad zone udara. Ovo što se dogodilo je i više nego što smo se nadali. Imali smo obavijet od prošlog četvrtka da će se napad odviti taj dan. Završili smo s poslom za taj dan te upalili radio. Bilo je 17:30 po našem vremenu. Sjedio sam s Ahmadom Abu-al-Khairom. Odmah smo čuli da je zrakoplov udario u Svjetski trgovački centar. Onda smo upalili vijesti iz Washingtona. Vijesti su se nastavile, a oni nisu obavještavali o udaru do kraja. Tek na kraju su objavili da se zrakoplov zabio. Nakon nekog vremena su objavili da je i drugi zrakoplov udario u Svjetski trgovački centar. Braća koja su slušala su bila presretna.“²⁴³ Bin Laden na snimci govori kako je bio „najoptimističniji od svih zbog svog iskustva u tom polju“, iako se pouzdano zna da ga nije imao. U organizaciji Al-qaedae on je smatran jednom vrstom duhovnog vođe, a nikako ne vrhunskim zapovjednikom ili organizatorom terorističkog napada.

Uz Osamu bin Ladenu, kojeg su službe SAD-a na čelu s vladom SAD-a smatrale najodgovornijim za događaje 11.9. 2001., kao drugi najodgovorniji se smatra Khalid Sheikh Mohammed.²⁴⁴ Njega vlasti SAD-a smatraju izvršiteljem bin Ladenovih želja, odnosno glavnim organizatorom i logističarem događaja 11.9. Sheikh Mohammed je pritvoren 1. 3. 2003. godine u Pakistanu, gradu Rawalpinidi, te mu je suđenje započelo 10. 3. 2007. godine.²⁴⁵ Tokom saslušanja Mohammad je izjavio; „Bio sam član vijeća Al-Qaedae i glavni operativac Osame bin Ladenu koji je organizirao, planirao i izvršio napade 11. 9. 2001. godine.“ Khalid Sheikh Mohammed je prilikom posjete službenika Crvenog Križa Guantanamo Bayu (zloglasni zatvor na Kubi u kojem se Mohammed i danas nalazi) rekao da je njegova izjava posljedica nehumanog odnosa u zatvoru prema njemu te da je osobama koje su ga ispitivale dao mnogo lažnih informacija, za koje je vjerovao da oni žele čuti kako bi taj odnos prema njemu prestao.²⁴⁶

²⁴³ UNITED STATES DEPARTMENT OF DEFENSE, *Transcript of Usama bin Laden video tape*, (<http://archive.defense.gov/news/Dec2001/d20011213ubl.pdf> zadnji puta pristupljeno 27. kolovoza 2018.).

²⁴⁴ Bruce HOFFMAN i Fernando REINARES, *The evolution of the global terrorist threat: from 9/11 to Osama bin Ladens death*, New York, 2014, str. 3.

²⁴⁵ Isto, str. 3.

²⁴⁶ Isto, str. 4.

5. POVIJEST AL-QAEDAE

5.1 Sovjetska okupacija Afganistana

Osoba koja se smatra odgovornom za događaje 11. 9. 2001. je ujedno i osnivač Al-qaedae pod čijem okriljem su se ti događaji i dogodili.²⁴⁷ Osama bin Laden je rođen 10. 3. 1957. godine u Saudijskoj Arabiji, a otac mu je bio bogati građevinski magnat.²⁴⁸ Bio je odgojen u jakom muslimanskom duhu, te je pripadao sunitima, ogranak Islama koji slijedi od 85% do 90% posto muslimana.²⁴⁹ Prva politička aktivacija Osame bin Ladena dogodila se u prosincu 1979. godine kada je otputovao u Afganistan.²⁵⁰ U Afganistan je otputovao radi jihada, svetog rata, na koji je pozvao Abdullah al Azzam (njegov sveučilišni učitelj) radi SSSR-ove okupacije Afganistana koja je trajala do 1989. godine.²⁵¹ Na jihad je pozvano zbog pokušaja nemuslimanskog naroda da okupira „svetu zemlju muslimansku i sveti narod muslimanski“. ²⁵² Odnosno, nakon što je komunistička vlada u Afganistanu 1978. godine došla na vlast imala je velike probleme u održavanju iste, te SSSR šalje svoje trupe kako bi njoj podložna komunistička struja sačuvala vlast.²⁵³

U Afganistanu je uložio dio svog osobnog novca (otac mu je poginuo te ostavio veliki imetak djeci) kako bi se regrutirali arapski i drugi muslimanski narodi za sveti rat. Navodno je Osama bin Laden neviđenom brzinom organizirao muslimanske ćelije diljem svijeta kako bi pomogao financiranje i regrutiranje za uspješno izbacivanje SSSR-a iz Afganistana.²⁵⁴ Navedene muslimanske ćelije, ili kako su ih oni nazivali „uredi“, bile su locirane diljem arapskog svijeta, po Europi pa čak i u SAD-u.²⁵⁵ Te organizacije se na arapskom jeziku nazivaju Maktab al Khidamat, a danas se smatraju pretečom Al-qaedae.²⁵⁶ SAD prvi puta izraz „Al-qaedae“ koristi u CIA-inom izvješću iz 1996. godine u kojem piše; „..Bin Laden je 1985.

²⁴⁷ John ROLLINS, *Al Qaeda and Affiliates: Historical Perspective, Global Presence, and Implications for U.S. Policy*, (http://www.voltairenet.org/IMG/pdf/Al_Qaeda_and_Affiliates.pdf zadnji puta pristupljeno 28. kolovoza 2018.).

²⁴⁸ Isto, str. 3.

²⁴⁹ Isto, str. 3.

²⁵⁰ Isto, str. 3.

²⁵¹ Isto, str. 3.

²⁵² Isto, str. 3.

²⁵³ NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 55.

²⁵⁴ ROLLINS, *Al Qaeda and Affiliates: Historical Perspective, Global Presence, and Implications for U.S. Policy*, (http://www.voltairenet.org/IMG/pdf/Al_Qaeda_and_Affiliates.pdf zadnji puta pristupljeno 28. kolovoza 2018.).

²⁵⁵ Isto, str. 4.

²⁵⁶ Isto, str. 4.

godine osnovao Al-qaedau kako bi pružao potporu afganskim mudžahedinima.²⁵⁷ Uloga Osame bin Ladena u Sovjetsko-afganistanskom ratu nije bila samo organizacijska te je prilikom juriša na sovjetske trupe lakše ozlijeđen kemijskim oružjem.²⁵⁸

Pobunjeničke grupe u Afganistanu su primale donacije u vrijednosti nekoliko milijardi dolara od Saudijske Arabije i vlade SAD-a kako bi se izbacile sovjetske trupe iz Afganistana.²⁵⁹ SAD danas negira teze da su među financiranim bili i Maktab al Khidamat te tvrdi da su izravno financirani samo afganski mudžahedini s oko 3 milijarde dolara. No, dužnosnici SAD-a tokom tok perioda su percipirali ne-afganske dobrovoljce kao pozitivan doprinos izbacivanju SSSR-a iz Afganistana, te nisu uložili nikakv napor kako bi onemogućili te ne-afganske trupe u djelovanju.²⁶⁰

U travnju 1988. godine afganski pobunjenici su izvoljevali pobjedu te se SSSR obvezao povući svoje trupe u roku od 9 mjeseci iz Afganistana.²⁶¹ Nakon što su uspješno proveli svoj cilj, Osama bin Laden i Abdullah al Azzam su se složili da ne smiju dopustiti da Matkab al Khidamat nestane.²⁶² Osnovani su Al-qaedau (što u doslovnom prijevodu znači baza) kao potencijalno sjedište za nove jihade, svete ratove.²⁶³ Također, unutar Al-qaedae je djelovalo i savjetodavno vijeće, Shura, koje je bilo sastavljeno od Bin Ladenovih najbližih suradnika.²⁶⁴ Iako su postojale teze da je glavna osoba u Al-qaedai Abdullah al Azzam, koji je kao rođeni Palestinac iduću metu vidio u Izraelu, one su nestale 24. 11. 1989. godine kada ga je ubila bomba ispod auta, zajedno s dvojicom sinova.²⁶⁵ Od tog trenutka Osama bin Laden postaje neupitni vođa Al qaedae.²⁶⁶ Procjenjuje se da je njegova organizacija brojala između 10 000 i 20 000 članova.²⁶⁷

²⁵⁷ Jason BURKE, *Al-qaeda: The True Story of Radical Islam*, New York, 2003, str. 5.

²⁵⁸ Isto, str. 4.

²⁵⁹ NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 56.

²⁶⁰ ROLLINS, *Al Qaeda and Affiliates: Historical Perspective, Global Presence, and Implications for U.S. Policy*, (http://www.voltairenet.org/IMG/pdf/Al_Qaeda_and_Affiliates.pdf zadnji puta pristupljeno 28. kolovoza 2018.).

²⁶¹ NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 56.

²⁶² Isto, str. 56.

²⁶³ Isto, str. 56.

²⁶⁴ Isto, str. 56.

²⁶⁵ Isto, str. 56.

²⁶⁶ Isto, str. 56.

²⁶⁷ ROLLINS, *Al Qaeda and Affiliates: Historical Perspective, Global Presence, and Implications for U.S. Policy*, (http://www.voltairenet.org/IMG/pdf/Al_Qaeda_and_Affiliates.pdf zadnji puta pristupljeno 28. kolovoza 2018.).

5.2 Osama bin Laden i Al-qaeda

Datuma 2. 8. 1990. godine kada je Irak izvršio invaziju na Kuvajt je dan kada je Osama bin Laden od *de facto* saveznika SAD-a postao njen najzagriženiji protivnik.²⁶⁸ Bin Laden je predlagao vodstvu Saudijske Arabije da mu dozvole da skupi svoju mudžahedinsku vojsku za jihad kako bi preuzeo natrag Kuvajt.²⁶⁹ Odbijen je, te se Saudijska Arabija pridružila koaliciji koju je predvodio SAD.²⁷⁰ Oko 500 000 vojnika SAD-a bilo je upućeno u Saudijsku Arabiju kako bi u djelo proveli akciju pod nazivom „Operation Desert Storm“ (Operacija Pustinjska oluja), odnosno izbacili iračke snage iz Kuvajta.²⁷¹ Nakon što su Saudijski pristali da vojska SAD-a bude stacionirana u njihovoj državi, Osama bin Laden i velik broj islamskih klerika se javno protivilo tom dogovoru.²⁷² Saudijska vlada je prognala velik dio suprostavljenih klerika, a Bin Ladenu je oduzeta putovnica.²⁷³ Uz pomoć neimenovanog člana kraljevske obitelji Bin Laden je uspio napustiti državu, ali do 1994. godine saudijska vlada mu je zamrznuła cijelokupnu imovinu te ukinula državljanstvo.²⁷⁴ Od tog trenutka Osama bin Laden više nema državu koju bi mogao nazivati svojom.²⁷⁵ Iako su nakon 28. 2. 1991. godine i završetka akcije Pustinjska Oluja pa sve do 2003. godine trupe vojske SAD-a u Saudijskoj Arabiji bile stacionirane u relativno malom broju od oko 6000 pripadnika, to i dalje nije smetalo Bin Ladenu da SAD naziva „okupatorima svete zemlje Islamske“, a kraljevsku obitelj Saudijske Arabije vidi kao suučesnike u toj „okupaciji“.²⁷⁶

Nakon protjerivanja iz Saudijske Arabije, Osama bin Laden se stacionirao u Sudanu te on i Al-qaeda i dalje pozivaju na jihad protiv zapadnih sila i okupacije islamske zemlje.²⁷⁷ Kao prvi i najvažniji cilj je istaknut SAD te Bin Laden često govori svoju poznatu izreku kako je

²⁶⁸ Isto, str. 4.

²⁶⁹ NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 57.

²⁷⁰ Isto, str. 57.

²⁷¹ ROLLINS, *Al Qaeda and Affiliates: Historical Perspective, Global Presence, and Implications for U.S. Policy*, (http://www.voltairenet.org/IMG/pdf/Al_Qaeda_and_Affiliates.pdf zadnji puta pristupljeno 28. kolovoza 2018.).

²⁷² NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 57.

²⁷³ Isto, str. 57.

²⁷⁴ Isto, str. 57.

²⁷⁵ Isto, str. 57.

²⁷⁶ ROLLINS, *Al Qaeda and Affiliates: Historical Perspective, Global Presence, and Implications for U.S. Policy* (http://www.voltairenet.org/IMG/pdf/Al_Qaeda_and_Affiliates.pdf zadnji puta pristupljeno 28. kolovoza 2018.).

²⁷⁷ NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 59.

potrebno „odsjeći glavu zmiji“.²⁷⁸ U moru napada do 2001. godine za koje je Al-qaeda izravno odgovorna ili se sumnja u njezinu umješnost, svakako je najpoznatiji onaj 1993. godine na WTC. Analiziranje svakog terorističkog čina za koji je Al-qaeda odgovorna zahtijeva posebnu studiju. U sudanskoj epizodi koja je za Osamu bin Ladenu trajala od 1992.-1996. godine zadesili su ga mnogi problemi. Prvenstveno oni financijske prirode te je Sudan sve češće bio pod pritiskom UN-a, zapadnih zemalja i Saudijske Arabije da protjera Osamu bin Ladenu.²⁷⁹ Također, vjeruje se da je preživio nekoliko pokušaja ubojstva te se vjerojatno nije više osjećao sigurnim i vraća se u Afganistan 1996. godine.²⁸⁰

Nakon ponovnog dolaska u Afganistan Osama bin Laden se usko povezo s Talibanima, nakon što su osvojili Jalalabad i Kabul.²⁸¹ Talibani su fundamentalistički sunitsko islamski i etničko paštunski pokret koji je vladao Afganistanom od 1996. do 2001. godine.²⁸² Talibani su izvorno nastali u izbjegličkim kampovima u Pakistanu gdje nisu dočekivani širom raširenih ruku.²⁸³ U Pakistanu se najviše financira njihova dobro poznata vojska, a ne školstvo, pa tako i novopridošle izbjeglice nisu imale adekvatno obrazovanje, nego je palestinska vlada dopustila privatnim, pretežito islamskim školama, da educiraju novopridošlo stanovništvo.²⁸⁴ Posljedica toga su mladi, nedovoljno obrazovani muškarci, no s duboko ukorijenjenim islamskim vrijednostima.²⁸⁵

Na čelu Talibana je stajao Mullah Mohammed Omar koji se strogo protivio prozapadnoj vladi u Afganistanu, odnosno glavnom gradu Kabulu, a 1996. godine je i preuzeo vlast u Afganistanu. Pakistanska vlada je na Talibane gledala kao na problem u svojoj državi, ali i kao potencijalno iskoristive izvan države.²⁸⁶ Odnosno, nadali su se da će Talibani u Afganistanu uspjeti uspostaviti mir kojeg nije bilo od odlaska SSSR-a iz države, te na taj način osigurati svoju granicu i Afganistan pretvoriti u korisnog saveznika.²⁸⁷ Oni koji su pristupili talibanskom pokretu zalagali su se za najstrože pridržavanje islamskog fundamentalističkog poretka i zakona

²⁷⁸ Isto, str. 59.

²⁷⁹ Isto, str. 63.

²⁸⁰ Isto, str. 63.

²⁸¹ Isto, str. 65.

²⁸² Zachary LAUB, *The Taliban in Afghanistan*, (<https://www.cfr.org/background/taliban-afghanistan> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.).

²⁸³ NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 63.

²⁸⁴ Isto, str. 63.

²⁸⁵ Isto, str. 63.

²⁸⁶ Isto, str. 64.

²⁸⁷ Isto, str. 64.

ikad viđenih u islamskom svijetu, koji se nazivaju i šerijatski zakoni.²⁸⁸ Ženama je bilo zabranjeno raditi i školovati se te su već od osme godine morale čitati Kur'an, a nosile su i burku, opravu koja pokriva cijelo tijelo i lice i ima samo otvore za oči.²⁸⁹ Zabranjivali su i raznu muziku i televiziju te pritvarali muškarce čija je brada bila prekratka.²⁹⁰ No, Osami bin Ladenu to nije smetalo, već je uživao u najboljim uvjetima nego ikad prije. Njemu i članovima Al-qaedae je bilo dopušteno slobodno kretanje, mogli su ulaziti i izlaziti iz Afganistana bez vize ili graničnih kontrola, kupovati i uvoziti oružje i vozila, a sve to pod službenim tablicama afganskog ministarstva obrane.²⁹¹ Koristili su i avokompaniju u državnoj vlasti Ariana Airlines kako bi uvezli novac u državu.²⁹² Također, svi vojni kampovi u državi su im bili otvoreni za vlastitu obuku, a tajne službe SAD-a procijenjuju da je od 1996. godine bilo obučeno između 10 000 i 20 000 pripadnika Al-qaedae.²⁹³

Iako do 1998. godine Osama bin Laden nije imao kontakte s još jednim velikim protivnikom SAD-a, Irakom, situacija se promijenila. U srpnju 1998. godine iračka je delegacija doputovala u Afganistan kako bi se susrela s Bin Ladenom.²⁹⁴ Do danas ne postoje nikakvi čvrsti dokazi da je taj sastanak doprinjeo ustaljenju operacionih veza između te dvije strane, ili da je Irak surađivao s Al-qaedaom, ali zbog tog sastanka je Irak bio pod velikim pritiskom SAD-a što je kulminiralo serijom zračnih napada u prosincu 1998. godine.²⁹⁵

6. VANJSKA POLITIKA SAD-a NAKON 11. 9. 2001. GODINE

Odgovor SAD-a na događaje 11. 9. 2001. godine nije trebalo dugo čekati. George Walker Bush, 43. predsjednik SAD-a je poveo američku naciju u rat protiv terorizma.²⁹⁶ Odgovor je bio brz i silovit, a uslijedio je već u listopadu kada je napadnut Afganistan i srušen talibanski režim.²⁹⁷ Nakon Afganistana na radaru se našao Irak. Iako ne postoje dokazi o

²⁸⁸ Isto, str. 64.

²⁸⁹ Zachary LAUB, *The Taliban in Afghanistan*, (<https://www.cfr.org/backgrounder/taliban-afghanistan> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.).

²⁹⁰ Isto, (<https://www.cfr.org/backgrounder/taliban-afghanistan> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.).

²⁹¹ NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, str. 66.

²⁹² Isto, str. 66.

²⁹³ Isto, str. 66.

²⁹⁴ Isto, str. 65.

²⁹⁵ Isto, str. 66.

²⁹⁶ Krešimir PETKOVIĆ, *Kako objasniti vanjsku politiku Sjedinjenih Američkih Država? Različiti pristupi u objašnjavanju američke uloge u svijetu* (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza.2018.).

²⁹⁷ Isto, str. 123. (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.).

povezanosti režima Saddama Husseina (irački predsjednik) s Al-qaedaom, ni dokazi o postojanju oružja za masovno uništenje (SAD su tvrdile da Irak to posjeduje), u ožujku 2003. godine napadnut je Irak.²⁹⁸ Vojna akcija, odnosno agresija na Irak izvršena je bez autorizacije UN-a i uz protivljenje Njemačke, Francuske, Rusije i Narodne Republike Kine.²⁹⁹ Iračka vojska je ubrzo poražena, a samim time i srušen režim Saddama Husseina.³⁰⁰ Dana 28. lipnja 2005. godine predsjednik SAD-a je izjavio; „mi se danas borimo jer teroristi žele napasti našu zemlju i ubiti naše građane, a upravo u Iraku je njihovo sjedište.“³⁰¹ Nedavna istraživanja pokazuju da je 95% ljudi koji su ustali protiv okupacije Iraka domorodačko stanovništvo.³⁰² No, velika većina useljenika, kojih je 5% (a zbog kojih je navodno napadnut Irak, pripadnici Al-qaedae), nije iskusilo rat, niti je bilo povezano s terorizmom.³⁰³ Postali su radikalizirani ratom koji ih je zatekao, odnosno drugim riječima, nasilje je potaklo još veće nasilje. Islamski ekstremisti su koristili invaziju na Irak kako bi regrutirali nove protivnike SAD-a.³⁰⁴

Od uspostave američke okupacijske vlasti pa do potpunog povlačenja iz Iraka koje je naredio bivši, 44. predsjednik SAD-a, Barack Hussein Obama 2011. godine, u gotovo svakodnevnim samoubilačkim bombaškim napadima uperenim protiv američkih snaga živote je gubilo oko desetak ljudi, uglavnom nedužnih civila.³⁰⁵ U to vrijeme politiku SAD-a svijet je uglavnom ocjenjivao negativno, ne samo zbog invazije na Irak nego i zbog ne potpisivanja Rimskog statuta 2002. godine i zbog odbijanja ratifikacije protokola iz Kyota u lipnju 2001. godine.³⁰⁶ Odbijanjem ratifikacije protokola iz Kyota, Bushova administracija je dala do znanja kako joj je domaća industrijska proizvodnja mnogo bitnija od očuvanja globalnog okoliša.³⁰⁷ Ne potpisivanjem Rimskog statuta SAD je odbio jurisdikciju Međunarodnog kaznenog suda, a to je popratilo i pritisak SAD-a na potpisivanje bilateralnih sporazuma o neizručivanju američkih državljana tome sudu.³⁰⁸ Tim postupcima SAD je pokazao kako se nema namjeru

²⁹⁸ Isto, str. 123. (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.).

²⁹⁹ Isto, str. 123. (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.).

³⁰⁰ Isto, str. 123. (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.).

³⁰¹ Martin T. MEEHAN, *U.S. Foreign Policy and the War on Terror* (<https://www.uml.edu/chancellor/docs/Middle%20East%20Report.pdf> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.)

³⁰² Isto, str. 5 (<https://www.uml.edu/chancellor/docs/Middle%20East%20Report.pdf> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.)

³⁰³ Isto, str. 5 (<https://www.uml.edu/chancellor/docs/Middle%20East%20Report.pdf> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.)

³⁰⁴ Isto, str. 5 (<https://www.uml.edu/chancellor/docs/Middle%20East%20Report.pdf> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.)

³⁰⁵ PETKOVIĆ, *Kako objasniti vanjsku politiku Sjedinjenih Američkih Država? Različiti pristupi u objašnjavanju američke uloge u svijetu* (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.).

³⁰⁶ Isto, str. 123. (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.).

³⁰⁷ Isto, str. 124. (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.).

³⁰⁸ Isto, str. 124. (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.).

opterećivati, a kamo li podvrgnuti suvišnim pravnim preprekama u obnašanju globalne moći i kako gq ništa ne može zaustaviti da preuzme ulogu „svjetskog policajca“. ³⁰⁹ Svojim „političkim ponašanjem“ SAD je uzrokovao postojanje mnogih protivnika u islamskom svijetu. Npr. izuzevši Irak, Egipat je druga najfinanciranija zemlja od strane SAD-a, a samo 15% Egipćana dijeli pozitivno mišljenje o SAD-u, te je 93% Marokanaca izjavilo da je razočarano što Irak nije nanio više štete SAD-u. ³¹⁰

Tu novu ulogu koju SAD želi preuzeti nakon 11. 9. 2001. godine možemo nazvati „imperijalnim nasiljem“, no ta uloga nije svuda naišla na nerazumijevanje. Nekolicina je pozdravila odlučnost SAD-a da riješi svjetske probleme te je smatrala da se jalovim europskim pacifizmom i birokratskom nesposobnosti UN-a neće ništa postići. ³¹¹ Navode da je takva uloga SAD-a u interesu cijeloga zapadnog demokratskog svijeta. ³¹² Govorilo se da treba pozdraviti politiku koja će regiju najbogatiju naftom podvrgnuti kontroli Zapada jer je ista presudna za funkcioniranje svjetske ekonomije. ³¹³ Službenici SAD-a, naravno, nikad nisu naftu spomenuli kao presudni čimbenik za njihovu invaziju na Irak, nego su prevladavale fraze javnih dužnosnika o američkoj globalnoj misiji u promicanju mira, demokracije i ljudskih prava, te zaštiti civilizacije od terorizma. ³¹⁴ Kada bi svaka država postupala po ovim postulatima koje SAD tako žarko zagovara lako je zaključiti da bi svijet bio savršeno mjesto. Odnosno, smatram da je sljedeće savršeno izrečeno; „No, činjenica da su SAD intervenirale upravo u Iraku, zemlji koja se poput drugih u regiji odlikuje naftnim bogatstvom, a nije povezana s terorističkim napadom na SAD, a da su drugi diktatorski režimi koji podupiru terorizam u globalnom ratu protiv “terorista i tirana” prešućeni i zaobiđeni, ipak otvara prostor za postavljanje nekih pitanja.“ ³¹⁵

³⁰⁹ Isto, str. 124. (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29.kolovoza 2018.).

³¹⁰ MEEHAN, *U.S. Foreign Policy and the War on Terror* (<https://www.uml.edu/chancellor/docs/Middle%20East%20Report.pdf> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018)

³¹¹ PETKOVIĆ, *Kako objasniti vanjsku politiku Sjedinjenih Američkih Država? Različiti pristupi u objašnjavanju američke uloge u svijetu* (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29.kolovoza 2018.).

³¹² Isto, str. 124. (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29.kolovoza 2018.).

³¹³ Isto, str. 124. (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29.kolovoza 2018.).

³¹⁴ Isto, str. 124. (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29.kolovoza 2018.).

³¹⁵ Isto, str. 124. (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29.kolovoza 2018.).

7. MITOVI O TERORISTIČKIM NAPADIMA 11. 9. 2001. GODINE

Kao što je već ranije napomenuto, događaji 11. 9. 2001. godine spadaju u jedan od najstrašnijih terorističkih napada u povijesti svijeta, a taj dan u povijesti SAD-a će uvijek biti obojen emocionalnom notom, stoga ne čudi da ljudi razvijaju vlastite interpretacije tih događaja. Jedini službeni dokument koji je vlada SAD-a objavila, a govori o događajima 11. 9. 2001. godine, je izvještaj komisije u kojem autori sami tvrde da nemaju objašnjenja za neke stvari. Iz tih razloga događaji toga dana podliježu raznim „teorijama zavjera“ ili mitovima koje ćemo u sljedećem tekstu odbaciti ili pretpostaviti kao moguće.

7.1 Predsjednik SAD-a

Toga nesretnog dana 11. 9. 2001. godine američki predsjednik George W. Bush se nalazio u osnovnoj školi u Sarasoti na Floridi kako bi promovirao svoju školsku reformu.³¹⁶ U školu je pristigao u 8:55, a poznato nam je da se prvi zrakoplov u WTC zbio u 8:46.³¹⁷ Tadašnji ravnatelj škole, koji je razgovarao s Bushom, u jednom intervjuu je citirao predsjednikove riječi; „... komercijalni zrakoplov se zbio u Svjetski trgovački centar ali mi ćemo ipak ovo obaviti... to čitanje.“³¹⁸ George W. Bush je ušao u učionicu Sandre Kay Daniels u 9:03, u isto vrijeme kada se drugi zrakoplov zaletio u WTC 2.³¹⁹ U 9:06 ili 9:07 savjetnik američkog predsjednika, Andrew Card, mu se približio i napomenuo da mu je šapnuo na uho sljedeće; „Drugi zrakoplov je udario u WTC. Amerika je napadnuta.“³²⁰

Ništa misteriozno ili čudno u prethodnim navodima ne postoji jer je Andrew Card u mnogo intervjuu (prvi put 11. 9. 2002. godine u San Francisco Chronicle, NBC News, ABC News) ponovio istu priču.³²¹ U svojim navodima on govori da nakon što je obznanio američkom predsjedniku udar drugog zrakoplova u WTC se George W. Bush nakon nekoliko sekundi

³¹⁶ David Ray GRIFFIN, *9/11 Contradictions: An Open Letter to Congress and the Press*, Northampton, 2008., str. 2.

³¹⁷ Isto, str. 2.

³¹⁸ Isto, str. 2.

³¹⁹ Isto, str. 2.

³²⁰ Isto, str. 2.

³²¹ Isto, str. 3.

ustao, pristojno ispričao djeci i napustio učionicu.³²² Tu priču nije potvrđivao samo Card, nego i brojni članovi Bushove administracije i Bijele Kuće.³²³

No, od lipnja 2002. godine na internetu je objavljena snimka, koja je očito skraćena, a prikazuje Busha, nakon što mu je dato do znanja da je drugi zrakoplov udario WTC, kako ostaje sjediti u učionici s djecom najmanje tri minute kao da se ništa nije dogodilo.³²⁴ U lipnju 2003. godine na internetu je osvanula neskrraćena verzija snimke i u njoj je vidljivo kako Bush ostaje sjediti barem sedam minuta u učionici, a nakon što mu je obznanjen udar drugog zrakoplova u WTC on podiže svoju knjigu i nastavlja čitati s djecom te hvali svoju edukacijsku politiku.³²⁵ Na snimci se jasno vidi gospođa koja dolazi na binu u neposrednu blizinu samog predsjednika i ispričava ga pred auditorijem i upućuje ga prema izlazu, iako su službenici tvrdili da se Bush sam ispričao i svojom inicijativom napustio učionicu. U lipnju 2004. godine ova snimka postaje opće poznata nakon što je prikazana u filmu kontroverznog redatelja Michaela Moorea, Fahrenheit 9/11.³²⁶

Ono što također pobuđuje sumnje je neobjašnjivo ponašanje Tajne službe. U slučaju terorističkog napada, njihov zadatak je američkog predsjednika odvesti što prije do najbliže sigurne točke.³²⁷ Taj postupak eksportacije važnih osoba na sigurne lokacije je obavljen u slučaju potpredsjednika SAD-a, Dicka Cheneyja, i državne tajnice Condoleeze Rice, ali nije u slučaju američkog predsjednika koji bi trebao biti viši prioritet nego gore navedeni.³²⁸ Također, američke službe u trenutku udara drugog zrakoplova u WTC su sumnjale da je oteto još 11 zrakoplova, ali čini se da su bili strogo uvjereni da se niti jedan neće zaletjeti u školu u kojoj je Bush bio, iako se njegova lokacija znala nekoliko dana unaprijed.³²⁹ Ove teze još više dobivaju na značenju ukoliko nam je poznata situacija na 27. G8 skupu koji je održan u Genovi 21. i 22. srpnja 2001. godine. Tada su Tajne službe baratale informacijom da će teroristi zabiti zrakoplov u zračnu luku u Genovi u namjeri da usmrte predsjednika Busha.³³⁰ Na zahtjev Tajne službe talijanska vlada je zatvorila zračni prostor iznad Genove, te instalirala protuzračne projekte u zračnoj luci, a predsjednik Bush noć je proveo na nosaču zrakoplova, dok su njegovi kolege

³²² Isto, str. 3.

³²³ Isto, str. 3.

³²⁴ Isto, str. 4.

³²⁵ Isto, str. 4.

³²⁶ Isto, str. 4.

³²⁷ Isto, str. 7.

³²⁸ Isto, str. 8.

³²⁹ Isto, str. 7.

³³⁰ Isto, str. 8.

predsjednici proveli noć na luksuznom brodu.³³¹ Zanimljivo je proučiti kakve se mjere predostrožnosti poduzimaju kada postoji sumnja da je život predsjednika ugrožen, a kada ta sumnja preraste u stvarnu i opipljivu opasnost ne poduzima se gotovo ništa. Iz ovakvih postupaka Tajne službe i samog predsjednika Busha proizlaze „teorije zavjere“ da su on i njegove službe bile unaprijed upoznate da će se 9/11 dogoditi.

7.2 Hani Hanjour i American 77

The 9/11 Commission Report kao činjenicu navodi da je Hani Hanjour let American Airlines Flight 77 srušio na Pentagon. Zanimljiva, ali malo poznata činjenica je ta da on nije naveden na prvom popisu otmičara koje je objavio FBI (Federal Bureau of Investigation).³³² Tu listu je pročitala novinarka Kelli Arena s CNN-a 14. rujna 2001. godine u 10:00, tri dana nakon samog napada.³³³ Ime koje je ona pročitala, sudeći po njenom izgovoru, je bilo Mosear Caned.³³⁴ Istog dana, u CNN-ovim vijestima u 14:00 to ime je zamijenjeno s Hanjourovim, a ubrzo je bio glavni osumnjičeni da je upravljao zrakoplovom.³³⁵

Dana 12. rujna 2001. godine u Washington Post-u se navodi sljedeće; „Kada se činilo da zrakoplov ide u samoubilačku misiju prema Bijeloj Kući, neidentificirani pilot je izveo potez kojeg se ne bi sramili ni najbolji borbeni zrakoplovi. Zrakoplov se okrenuo za 270 stupnjeva u desno kako bi pristupio Pentagonu sa zapadne strane.... Informacije koje smo dobili govore da za takve manevre treba veoma iskusan pilot i izvanredne vještine, a po tome možemo zaključiti da je zrakoplovom upravljao obučeni pilot.“³³⁶ A idućeg dana John Hanchette (sveučilišni profesor) je izjavio; „Istražitelji su posebno impresionirani s pilotom koji je zrakoplov zabio u Pentagon, a netom prije udara napravio zaokret od 270 stupnjeva na tako niskoj visini s gotovo kirurškom preciznošću.“³³⁷ U listopadu je intervjuirana Danielle O'Brien, kontrolorka leta s Dulles International Airport-a koja je bila na dužnosti 11. 9. 2001. godine.³³⁸ Tokom intervjua

³³¹ Isto, str. 8.

³³² Isto, str. 198.

³³³ Isto, str. 199.

³³⁴ Isto, str. 199.

³³⁵ Isto, str. 199.

³³⁶ Marc FISHER i Don PHILLIPS, *On Flight 77: „Our Plane Is Being Hijacked“*, (https://www.washingtonpost.com/archive/politics/2001/09/12/on-flight-77-our-plane-is-being-hijacked/85b3c4b3-876b-4bb5-b1f7-00cc8c37b75e/?utm_term=.c6709a261cb1 zadnji puta pristupljeno 2. rujna 2018.).

³³⁷ GRIFFIN, *9/11 Contradictions: An Open Letter to Congress and the Press*, str. 199.

³³⁸ Isto, str. 199.

je rekla; „Brzina, manevarska sposobnost, način na koji je okrenuo zrakoplov je nas iskusne kontrolore leta u prostoriji navelo da mislimo kako se radi o vojnom zrakoplovu.“³³⁹

Ovi intervjui su nam bitni jer se smatra da je Hani Hanjour bio i više nego nesposoban za takve manevre i za uspješno zabijanje zrakoplova u Pentagon. To vidimo iz intervjua koji je dao Marcel Bernard s Freeway Airport-a u Mitchellvilleu.³⁴⁰ On je bio osoba koja je davala instrukcije Hanjournu iz letenja.³⁴¹ U intervjuu navodi kako je rekao FBI istražiteljima kako je letio tri puta s Hanjourom u proteklih šest tjedana.³⁴² Navodi kako je Hanjour pokušao unajmiti zrakoplov kako bi letio samostalno, ali je bio odbijen od dva instruktora jer su njegove letačke i pilotske sposobnosti bile katastrofalne.³⁴³ Sličnu priču su ponovili i instruktori letenja s Freeway Airport-a u Bowieu, udaljenom 32 kilometra od Washingtona.³⁴⁴ Ben Conner i Sheri Baxter, instruktori letenja, su se okušali u tri probna leta s jednomotornom Cessnom 172 kojom je upravljao Hanjour.³⁴⁵ Potvrdili su priču Marcela Bernarda kako je katastrofalan pilot, iako im je Hanjour pokazao dozvolu za letenje koju izdaje služba SAD-a Civil Aviation Authority (CAA) i dokaz da ima 600 sati letačkog iskustva.³⁴⁶ No, gotovo nestvarno zvuči da je Hani Hanjour bio prijavljen FAA-u u veljači 2001. godine jer je njegov instruktor u Phoenixu bio toliko šokiran njegovim (ne)sposobnostima upravljanja zrakoplova i nepoznavanjem engleskog jezika da je posumnjao u legitimitet njegove pilotske dozvole.³⁴⁷

The 9/11 Commission Report i ono što piše u njemu je u totalnoj kontradiktornosti s prije navedenim intervjuima. Govore kako je Hanjour uspješno savladao zahtjevni let s Congressional Air Charters of Gaithersburg lociranog u Marylandu.³⁴⁸ Navodi se kako je instruktor smatrao da Hanjour iza sebe ima vojnu pilotsku obuku jer je koristio teren i geografska obilježja kao navigaciju.³⁴⁹ Po komisiji instruktor mu je bio Eddie Shalev, ali daljnja istraživanja nisu pronašla nikakve dokaze o tome da je Hanjour pohađao obuku u Congressional Air Charters-u, ni postojanje znamenitog Eddiea Shaleva.³⁵⁰ Ovo poglavlje ćemo završiti s

³³⁹ Isto, str. 200.

³⁴⁰ Isto, str. 200.

³⁴¹ Isto, str. 200.

³⁴² Isto, str. 200.

³⁴³ Isto, str. 200.

³⁴⁴ Isto, str. 200.

³⁴⁵ Isto, str. 201.

³⁴⁶ Isto, str. 201.

³⁴⁷ Jim YARDLEY, *A Trainee Noted for Incompetence* (<https://www.nytimes.com/2002/05/04/us/a-trainee-noted-for-incompetence.html>) zadnji puta pristupljeno 2. rujna 2018.).

³⁴⁸ GRIFFIN, *9/11 Contradictions: An Open Letter to Congress and the Press*, str. 203.

³⁴⁹ Isto, str. 203.

³⁵⁰ Isto, str. 204.

citatom bivšeg pilota Pan American Airlines-a i bivšeg pilota zrakoplovstva SAD-a, Teda Muga, „Manevri koji su se događali u zrakoplovu koji je pogodio Pentagon zahtijevaju jako, jako talentiranog pilota. Jednostavno ne mogu zamisliti da bi amaterski pilot bio u stanju napraviti nešto ni približno onom što je Hanjour uspio.“³⁵¹

7.3 Eskplozije u WTC-u

Mnoga pitanja o urušavanju dvaju nebodera su i danas nepoznanica. Jedna od teorija govori da su unutar kompleksa WTC-a bile postavljene eksplozivne naprave koje su uzrokovale urušavanje „blizanaca“. Pokriće toj teoriji stoji u usmenoj predaji službenika FDNY-a. Odnosno, New York Times je 2005. godine objavio svjedočenja oko 500 članova FDNY-a koji su se u vrijeme urušavanja nalazili u kompleksu WTC-a.³⁵² Jedna četvrtina tih svjedočenja uključuje naznake o kontroliranom rušenju „blizanaca“, odnosno o postojanju eksploziva unutar WTC-a.³⁵³ Vatrogasac Edward Cachia opisuje urušavanje WTC-a 2, koji se prvi urušio, iako je bio kasnije pogođen, sljedećim navodima; „Južni neboder (WTC 2) je popustio na nižim katovima, ne na katovima gdje je bio pogođen. Mislili smo da se radi o unutarnjoj detonaciji jer su se eksplozije čule u navratima i neboder se samo urušio.“³⁵⁴

WTC 2 je bio pogođen u 9:03 a urušio se u 9:59.³⁵⁵ Gorivo iz zrakoplova, prema stručnjacima, moralo je izgoriti unutar 10 minuta nakon udara te ono nije moglo uzrokovati te navodne eksplozije.³⁵⁶ Jedan od viših činovnika FDNY-a (Fire Marshall), John Coyle, je izjavio; „Meni se činilo da je neboder eksplodirao. To sam mislio satima nakon urušavanja. Da je eksplodirao ili da je u zrakoplovu bila neka naprava koja je eksplodirala jer su krhotine iz nebodera letjela jako brzo i daleko iznad naših glava.“³⁵⁷ No, zanemarimo li svjedočenja vatrogasaca, opet ćemo naići na razna svjedočenja o eksplozijama unutar WTC-a koje su iznosili novinski reporteri, policajci, medicinsko osoblje, zaposlenici unutar WTC-a i drugi razni svjedoci toga dana. Novinar Rick Sanchez, s televizijske kuće MSNBC, je netom nakon urušavanja WTC-a 1 izjavio; „Pričao sam s nekoliko policajaca prije par trenutaka. Rekli su mi da postoji opravdana sumnja da se dogodila eksplozija koju je vjerojatno uzrokovao kombi

³⁵¹ Isto, str. 205.

³⁵² Isto, str. 239.

³⁵³ Isto, str. 239.

³⁵⁴ Isto, str. 240.

³⁵⁵ Isto, str. 240.

³⁵⁶ Isto, str. 240.

³⁵⁷ Isto, str. 240.

unutar nebodera. Postoje strahovi da su postavljene eksplozivne naprave unutar nebodera ili negdje u blizini.³⁵⁸ Televizijska kuća CNN je u 10:13 toga dana čak objavila naslov na televiziji pod nazivom; „Izvanredne vijesti: treća eksplozija je uzrokovala urušavanje Svjetskog trgovačkog centra u New Yorku“.³⁵⁹ Indikativno je da i danas postoji internet stranica na kojoj se može potpisati online peticija za ponovno istraživanje događaja koji su se zbili 11. 9. 2001., a kao glavni argument upravo naglašavaju postojanje eksploziva unutar kompleksa WTC-a i nemogućnost topljenja čelika na tako kasnijim temperaturama (to je razrađeno u daljnjim dijelovima teksta). Peticiju je potpisalo 3020 inženjera građevine i arhitekata (potrebno je navesti točan broj licence da se uđe u tu kategoriju) i 22 503 ljudi koji ne spadaju u tu domenu.³⁶⁰

The 9/11 Commission u svojem dokumentu zanemaruje, odnosno negira postojanje mnogobrojnih svjedočanstva kad su u pitanju eksplozije unutar WTC-a te je samo kratko navela da komisija nije pronašla nikakve dokaze koji potvrđuju tu tezu.³⁶¹ I danas ostaje otvoreno pitanje zašto komisija nije barem pokušala uložiti više truda da se taj slučaj razjasni, a impozantnije od nedostatka truda je negiranje postojanja tih svjedočanstva kada su svima lako dostupna.

7.4 Topljenje čelika

Prema 9/11 Commission-u „blizanci“, čija je struktura sastavljena od čelika, urušili su se zbog topljena istog vatrom koju su prouzročili udari zrakoplova. Institucija koja je bila zadužena za proučavanje ruševina nastalih nakon 9/11-a naziva se NIST (National Institute of Standards and Technology).³⁶² NIST je jasno dao do znanja da vatra nije mogla rastopiti čelik jer se on topi na 1538 celzijevih stupnjeva, a vatra ojačana gorivom iz zrakoplova u idealnim uvjetima može postići temperaturu od 1000 celzijevih stupnjeva.³⁶³ The 9/11 Commission, je još jednom, kada im se prezentiraju kontradikcije u njenim zaključcima ostala nijema, štoviše

³⁵⁸ Isto, str. 247.

³⁵⁹ Isto, str. 248.

³⁶⁰ ARCHITECTS & ENGINEERS FOR 9/11 TRUTH (<https://www.ae911truth.org/> zadnji puta pristupljeno 3. rujna 2018.).

³⁶¹ GRIFFIN, *9/11 Contradictions: An Open Letter to Congress and the Press*, str. 203.

³⁶² Isto, str. 268.

³⁶³ Isto, str. 268.

komisija u svojem dokumentu navodi da su se „blizanci“ urušili zbog topljenja čelika, a ni u jednom drugom aspektu se nije dotakla urušavanja.

Postoje razne teorije o urušavanju „blizanaca“, jedna od njih je ta da je korištena legura aluminija sa željezom i sumporom, tzv. thermate, koja već na 1000 celzijevih stupnjeva čelik toliko oslabi da ga je moguće potrgati rukom.³⁶⁴ Tu teoriju zastupaju Jonathan Barnett, Ronald R. Biederman i Richard D. Sisson, trojica profesora s Worcester Polytechnic Institute-a (WPI), koji su nabavili uzorke čelika iz jednog od „blizanaca“ i analizirali ih.³⁶⁵

NIST nikad nije testirao ruševine na uzorke thermate-a jer navode da su željezo i aluminij prisutni u raznim strukturama WTC-a, a sumpor se nalazi u gips (knauf) pločama kojim su obloženi neboderi te da je iz tih razloga nemoguće testiranje.³⁶⁶

³⁶⁴ Isto, str. 273.

³⁶⁵ Isto, str. 271.

³⁶⁶ Isto, str. 273.

8. ZAKLJUČAK

Događaji koji su se dogodili 11. 9. 2001. godine spadaju u jednu od najvećih tragedija modernoga doba. Devetnaest terorista otelo je četiri zrakoplova te se njima zaletjelo u unaprijed određene strateške ciljeve. Njihov glavni cilj je bio odabrati mjesta napada na kojima će broj žrtava biti što veći i redom građani SAD-a. Zrakoplovi su se zaletjeli u Svjetski trgovački centar, u dva najveća nebodera, te u Pentagon u kojem se nalazi Ministarstvo obrane SAD-a. Odredište četvrtog zrakoplova nikad nije utvrđeno jer je srušen herojskim činom putnika koji su se u njemu nalazili. Toga dana, od izravnih terorističkih napada, je poginulo nešto manje od 3000 ljudi.

Organizacija koju je „vrh“ SAD-a okrivio za te napade naziva se Al-qaeda, iako čvrsti i neborivi dokazi za to nikad nisu prezentirani javnosti. Jedina dva dokaza o umiješanosti Al-qaeda u događaje 11. rujna nalaze se na videosnimci koja pokazuje njihovog navodnog vođu, Osamu bin Ladena, kako govori o terorističkim pothvatima toga dana, no ni u jednom trenutku ne tvrdi da su on i njegova organizacija odgovorni za te napade. Drugi prezentirani dokaz je svjedočanstvo Khalida Sheikha Mohammeda, osobe za koju SAD tvrdi da je glavni organizator napada. Naime, KSM je izjavio da su njegova priznanja dobivena pod prisilom, odnosno nehumanom uporabom nasilja te da ništa od navedenog nije istinito.

Događaji koji su uslijedili nakon 9/11-a su uvelike išli u prilog financijskog obogaćivanja SAD-a. Nakon razdoblja kraćeg od dvije godine Irak je okarakteriziran kao sjedište terorističkih ideja. Optužen je za usku suradnju s Al-qaedaom i posjedovanje oružja za masovno uništenje, iako neborivi dokazi za posjedovanje istog i za suradnju s Al-qaedaom nikad nisu prezentirani javnosti. Naime, Irak je okupiran, a s njime i sva njegova naftna polja koja su neophodna za funkcioniranje SAD-a i cijelog zapadnog kapitalističkog svijeta.

Jedino očitovanje SAD-a o 9/11-u nalazi se u dokumentu koji je izradila komisija za istraživanje događaja toga dana. U njemu se nalaze mnoge nejasnoće i kontradikcije, usprkos tome što razne aktivističke organizacije i javnost traži odgovore na nedorečene konstatacije, oni nikad nisu pružani. Iz tih razloga danas postoje mnoge „teorije zavjere“ vezane za 9/11. Neke od njih su potpuno apsurdne, a druge zavrijeđuju da ih se makne s ruba marginalizacije i ozbiljno razmotri kao pravovaljane, dok „vrh“ SAD-a ne pruži dokaze kojima bi dokazao suprotno. Do toga trenutka 9/11 će se smatrati kao jednom od najvećih enigmi modernoga svijeta.

POPIS LITERATURE:

Knjige:

BLAIS Allison Bailey, *A place of remembrance: official book of the National September 11 Memorial*, Washington D.C., 2011.

BURKE John , *Al-qaeda: The True Story of Radical Islam*, New York, 2003.

GRIFFIN David Ray, *9/11 Contradictions: An Open Letter to Congress and the Press*, Northampton, 2008.

HOFFMAN Bruce i REINARES Fernando, *The evolution of the global terrorist threat: from 9/11 to Osama bin Ladens death*, New York, 2014.

NATIONAL COMMISSION ON TERRORIST ATTACKS UPON THE UNITED STATES, *The 9/11 Commission report: final report of the National Commission on Terrorist Attacks upon the United States*, Washington D.C., 2004.

Tekstovi s interneta:

ARCHITECTS & ENGINEERS FOR 9/11 TRUTH, (<https://www.ae911truth.org/> zadnji puta pristupljeno 3. rujna 2018.).

FISHER Marc i PHILLIPS DON, *On Flight 77: „Our Plane Is Being Hijacked“*, (https://www.washingtonpost.com/archive/politics/2001/09/12/on-flight-77-our-plane-is-being-hijacked/85b3c4b3-876b-4bb5-b1f7-00cc8c37b75e/?utm_term=.c6709a261cb1 zadnji puta pristupljeno 2. rujna 2018.).

LAMBERT Laura, *World Trade Center bombing of 1993*, (<https://www.britannica.com/event/World-Trade-Center-bombing-of-1993> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

LAUB Zachary, *The Taliban in Afghanistan*, (<https://www.cfr.org/backgrounder/taliban-afghanistan> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza 2018.).

MARIĆ Silvana, *Terorizam kao globalni problem*, (<https://hrcak.srce.hr/file/160860>, zadnji puta pristupljeno 27. kolovoza 2018.).

MEEHAN Martin T., *U.S. Foreign Policy and the War on Terror* (<https://www.uml.edu/chancellor/docs/Middle%20East%20Report.pdf> zadnji puta pristupljeno 29. kolovoza. 2018.).

PETKOVIĆ Krešimir, *Kako objasniti vanjsku politiku Sjedinjenih Američkih Država? Različiti pristupi u objašnjavanju američke uloge u svijetu* (<https://hrcak.srce.hr/21830> zadnji puta pristupljeno 29.kolovoza.2018.).

ROLLINS John, *Al Qaeda and Affiliates: Historical Perspective, Global Presence, and Implications for U.S. Policy*,

(http://www.voltairenet.org/IMG/pdf/Al_Qaeda_and_Affiliates.pdf zadnji puta pristupljeno 28. kolovoza 2018.).

THE BEND BULLETIN, *\$110 million Dulles Airport is dedicated*, Oregon, 17.11.1962. br. 293, str. 1A.

(https://news.google.com/newspapers?id=ijpYAAAAIIBAJ&sjid=V_cDAAAAIIBAJ&pg=1741%2C4193588 zadnji puta pristupljeno 26. kolovoza 2018.).

UNITED STATES DEPARTMENT OF DEFENSE, *Transcript of Usama bin Laden video tape*, (<http://archive.defense.gov/news/Dec2001/d20011213ubl.pdf> zadnji puta pristupljeno 27. kolovoza 2018.).

YARLDEY Jim, *A Trainee Noted for Incompetence* (<https://www.nytimes.com/2002/05/04/us/a-trainee-noted-for-incompetence.html> zadnji puta pristupljeno 2. rujna 2018.).

1993 World Trade Center Bombing, (<https://www.911memorial.org/1993-world-trade-center-bombing> zadnji puta pristupljeno 21. kolovoza 2018.).

SAŽETAK

Ovaj rad se bavi analizom događaja 11. 9. 2001. godine na području SAD-a te onime što je prethodilo i uslijedilo tome. Opisuje povijest Svjetskog trgovačkog centra i teroristički napad 1993. godine na isti. Donosi pregled ukrcavanja terorista u zrakoplove, otimanje istih te uspoređuje i analizira načine otmice svih letova 11. 9. 2001. godine. Pokušava uprizoriti atmosferu na otetim letovima kroz citiranje razgovora osoba na letu i njihovih najbližih, koji su u najmanju ruku potresni. Nadalje, potanko prikazuju događaje na kopnu nakon zalijetanja prvog i drugog zrakoplova.

Rad se bavi i vanjskom politikom SAD-a nakon 9/11 s naglaskom na agresiju na Afganistan i Irak. Pogotovo kritizira invaziju SAD-a na Irak jer ne postoje nikakvi konkretni dokazi da je Irak potpomagao terorističke napade, iako vrh SAD-a upravo to navodi kao glavni razlog za napad. Također, SAD je za napade okrivio terorističku organizaciju pod nazivom Al-qaeda koju je osnovao sin bogatog arapskog građevinskog magnata Osama bin Laden. Čvrsti dokazi koji potvrđuju krivnju i umiješanost Al-qaedae u događaje 11. 9. 2001. godine nikad nisu prezentirani javnosti. U to vrijeme predsjednik SAD-a je bio George W. Bush, a on od početka svoje političke karijere gaji izvrsne odnose s kraljevskom obitelji Saudijske Arabije, čiji je član i Osama bin Laden. Ta saznanja dovode do razvijanja popularnih „teorija zavjera“, kojih o 9/11 ima nebrojeno mnogo.

Najpopularnije „teorije zavjere“ su one koje uključuju umiješanost „vrha“ SAD-a na čelu s Georgeom W. Bushom u događaje 11. 9. 2001. godine. Pošto je jedini službeni dokument koji je SAD iznio u javnost prožet nejasnoćama i kontradikcijama, možemo zaključiti da su mitovi naišli na „plodno tlo“ jer ne postoji ništa konkretno što ih može pobiti. Rad pokušava predstaviti najvjerojatnije teorije te ih maknuti s ruba marginalizacije ukoliko to smatra ispravnim.